

amnesty

MEDELEMSBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL | NR 4 2020

Sanna vil være
rensdyrhyrde, men
drømmen er truet

Diktaturer renvasker
deres omdømme
med sport

Læger overser
torturofre i Danmark

TEMA: Beboere står sammen mod ghettolov

”RETSSAGEN GIVER OS HÅBET TILBAGE”

> LEDER

LYSGLIMT I 2020

Det forgangne år har udfordret os på utallige måder. Covid-19- pandemien indtog har haft store omkostninger, både for den enkelte og for menneskerettighederne, der flere steder i verden er kommet i klemme i myndighedernes forsøg på at nedkæmpe sygdommen. Når vi kigger tilbage på 2020, er der dog alligevel grund til at huske hinanden på de glimt af håb, som også er at spore.

For mig blev et håb tændt, da det stod klart, at Joe Biden havde vundet det amerikanske præsidentvalg. Tænk engang, efter fire år med Trumps polarisering og frygtbaserede dagsorden har USA nu valgt en præsident, der erklærer, at han vil prioritere menneskerettighederne. Og samtidig har USA valgt den første kvindelige vicepræsident, Kamala Harris. Som mor til to døtre rørte det mig dybt.

Men det er langt fra det eneste lysglimt i et noget usædvanligt 2020. Det er værd at dvæle ved, at den fantastiske menneskerettighedsadvokat Narges Mohammadi fra Iran er blevet løsladt, og at Amnestys egen Furesøgruppe har spillet en stor rolle i kampen for hendes sag. De har gjort det, som Amnesty har gjort siden vores begyndelse: vist solidaritet over grænser. De er blevet ved med at presse på, selv når det har set aller mest håbløst ud.

I Nordirland beviste Amnesty sammen med andre gode kræfter, at vi ikke kun kunne vinde retten til abort i et af Europas mest konservative lande, men også kunne sikre retten til at gifte sig med den, man elsker uanset køn. Kærlighed er kærlighed!

Og i Danmark er samtykkeloven – endelig – fremsat. Det ville ganske enkelt ikke være sket uden os. En lov, der kommer til at styrke voldtægts- ofres retssikkerhed og ændre den måde, vi taler om voldtægt og samtykke på. Det giver mig håb for en mere tryk fremtid for alle vores unge. Der er også en ny lov på vej i EU, som skal forpligte virksomheder til at vise respekt for menneskerettighederne, hvor end i verden de opererer. Også her har vi i Amnesty sat vores fingeraftryk.

Selv om man i denne mørke vintertid fra tid til anden kan blive grebet af følelsen af, at menneskerettighederne har svære kår, ja, så er der lys i mørket. Nu handler det om at sikre, at lyset for alvor får magt både i USA og i de andre lande i verden, hvor modgangen er stor.

Jeg tror på, at vi går et lysere 2021 i møde. Og jeg glæder mig til at tage hul på det nye år sammen med jer! ☺

Foto: Søren Malmros

”
Der er lys i mørket. Nu handler det om at sikre, at lyset for alvor får magt

Trine Christensen,
generalsekretær
i Amnesty Danmark.

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK AFDELING AF
AMNESTY INTERNATIONAL

Redaktør:
Nora Rahbek Kanafani
Ansvarshavende:
Trine Christensen
Redaktion:
Bjarke Windahl Pedersen, John Nielsen, Roberto Zacharias og Malene Haakansson
Kontakt:
medlemsblad@amnesty.dk

Korrektur:
Mogens Bähncke
Design og produktion:
vahlé+nikolaisen
Forside: Riad Salamoun, beboer i Nøjsomhed, Helsingør
Foto: Lærke Posselt
Oplag: 67.393
Abonnementspris:
200 kr. pr. år
ISSN: 0906-4184

Udkommer næste gang: 9. marts 2021 (deadline for indhold: 25. jan. 2021)
Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning. Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt

efter forudgående aftale med redaktionen.
Amnesty International
Gammeltorv 8,
4. og 5. sal,
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

34

12

> TEMA: GHETTOLOVEN

De første lejere i de af regeringen udpegede ghettoområder skal nu forlade deres hjem. Men flere nægter at flytte frivilligt. Nu skal domstolene afgøre, om ghettoloven er udtryk for diskrimination.

20

”

Der er vældig meget pres på én som ung same. Du bliver hele tiden spurgt til din kultur og identitet og skal forsvare dig.

30

39

> INDHOLD

04 Nyheder

12 TEMA: Beboere står sammen mod ghettolov

I Helsingør Ret begynder den første retssag, der udfordrer regeringens ghettopakke

20 Sanna vil være rensdyrhyrde. Men drømmen er truet

25-årige Sanna anklager EU for ikke at bekæmpe klimaforandringerne

20 De sociale mediers vilde vesten

Mellemøstens propagandister bolttrer sig på Facebook og Twitter

30 Filminstruktør med en mission

Michael Graversen har fundet 50 danske familier, der vil tage imod børn fra Moria-lejren

32 Sportswashing

Listen over store sportsevents i undertrykkende regimer vokser i disse år

34 Læger opdager kun halvdelen af torturofre i Danmark

Skjulte traumer koster flygtningefamilier dyrt

39 Julegaver med god samvittighed

Køb dine julegaver hos Amnesty

AMNESTYS

5 VIGTIGSTE ANBEFALINGER TIL USA'S KOMMENDE PRÆSIDENT JOE BIDEN

- ★ **Våben**
Gør op med brugen af håndvåben. Våben er den næststørste dødsårsag blandt børn i USA, og drab med våben går især ud over den farvede del af befolkningen.
- ★ **Politivold**
Stop den overdrevne politivold, der ofte rettes mod den sorte del af befolkningen. Igangsæt en politireform, så borgerne kan være sikre på, at politiet beskytter - ikke angriber - dem.
- ★ **Kvindes rettigheder**
Styrk indsatsen for at beskytte seksuelle og reproduktive rettigheder. Der er brug for forebyggelse af kønsbaseret vold.
- ★ **Asyl**
Det er en menneskeret, at kunne søge asyl, og myndighedernes krænkelser ved den amerikanske grænse skal stoppes – herunder tilbageholdelse og adskillelse af børn og deres familier, der søger sikkerhed i USA.
- ★ **Demonstrationer**
Befolkningen i USA har ret til at demonstrere fredeligt og skal beskyttes mod vold – ikke mødes af den.

THAILANDS UNGE KRÆVER REFORMER

Siden februar har tusindvis af thailandske aktivister - hovedsageligt studerende og skolebørn – stået bag demonstrationer med kravet om opløsning af parlamentet, nyvalg, reform af monarkiet, revidering af den militærbaseerede forfatning samt et stop for chikane og forfølgelse af regeringskritikere.

Regeringen har svaret hårdt igen ved blandt andet at bruge vandkanoner tilsat kemikalier mod demonstranterne, der i stor stil er blevet arresteret og retsfulgt. Derudover beordrede regeringen midt i oktober kortvarigt en række medier lukket, og har også truet med at lukke beske-

dappen Telegram, som bruges af demonstranterne. Under hashtagget #WhatsHappeningInThailand har de med inspiration fra protesterne i Hongkong delt deres holdninger og videoer fra gaderne. Bølgen af protester kan spores tilbage til valget i 2019, hvor Future Forward-partiet vandt det tredjestørste antal pladser i parlamentet. Partiet fik mange af sine stemmer fra unge førstegangsvælgere. Efter valget gik myndighederne målrettet efter at chikanere og intimidere medlemmerne af partiet, der blev tvangsopløst i februar og dermed udelukket fra at deltage i den politiske proces.

+
Præsidenten i Kosovo trækker sig efter at være blevet anklaget for at stå bag knap 100 drab under Kosovokrigen.

+
Delstaten Delaware i USA får sin første transkønnede senator.

+
Parlamentet i Slovakiet nedstemmer lovforslag, som ville have gjort det endnu sværere for kvinder at få adgang til abort.

+

÷

÷
Botswana er steget siden præsident Masisi trådte til for et år siden.

÷

Kampe mellem regeringsstyrker og rebeller i Tigray, Etiopien, har kostet hundredvis af mennesker livet.

÷

USA planlægger milliardsalg af militære droner til De Forenede Arabiske Emirater til brug for krigen i Yemen.

AMNESTY LANCERER PODCAST

Vi kommer helt ind i maskinrummet, når Amnesty's krise-researchere afslører nogle af vor tids groveste krænkelser af menneskerettighederne. I den nye podcast-serie *Witness* får lytterne et unikt indblik i, hvad skal der til for at afdække

sandheden, når der er magtfulde mennesker, der foretrækker, at den forbliver begravet. Man kan også komme med ind bag murene i Udrejsecenter Ellebæk i den danske Amnestypodcast *Øjenvidne*. Lyt med på amnesty.dk/podcast

AMNESTY LUKKET NED I INDIEN

Efter år med trusler og chikane fra myndighederne er Amnesty Indiens bankonti blevet lukket uden forudgående varsel. Og dermed er Amnesty Indien blevet nødt til at afskedige deres medarbejdere og sætte alt sit arbejde i landet på hold.

De indiske myndigheder hævder, at Amnesty har brudt loven omkring udenlandsk finansiering.

"Det passer ikke. Vi bliver straffet for at kæmpe for menneskelige værdier i verdens største demokrati. Ved at smide Amnesty ud af Indien forråder Indien sine egne grundlæggende værdier," siger Rajat Khosla, direktør for research og policy i Amnestys indiske afdeling.

Nedlukningen af kontorets konti kom i kølvandet på to Amnestyrapporter. Denne ene dokumenterede politivold begået mod muslimer under optøjer i hovedstaden New Delhi, den anden omhandlede vilkårlige tilbageholdelser og internetrestriktioner i Kashmir.

"I stedet for at studere rapporterne og handle efter anbefalingerne har myndighederne mistet tålmodigheden med en menneskerettighedsorganisation, der insisterer på at sige sandheden," siger Rajat Khosla.

Amnesty Indien har de seneste år dokumenteret en bred vifte af menneskerettighedskrænkelser i landet. Fra kastediskrimination over seksuelt misbrug af børn i skolen, sundhedsarbejdere som nægtes beskyttelse under covid-19-pandemien til onlinechikane mod kvinder.

Amnesty undersøger nu, hvordan man alligevel kan fortsætte sit arbejde i Indien.

Fynsk firma tiltalt for at sælge brændstof til Rusland

Bagmandspolitiet har tiltalt den fynske milliardvirksomhed Bunker Holding og virksomhedens datterselskab Dan Bunkering for ulovligt at have solgt jetbrændstof til russiske virksomheder, der sendte brændstoffet videre til Syrien.

"Hvis anklagerne mod Bunker Holding og Dan Bunkering er sande, er det et frygteligt eksempel på, at Danmark har brug for en etisk lov, der forpligter både virksomheder og investorer til at prioritere menneskerettighederne, når de driver deres verdensomspændende aktiviteter," siger generalsekretær i Amnesty Danmark, Trine Christensen, der hilser retssagen velkommen.

"Rusland, som Bunker Holding og Dan Bunkering angiveligt har leveret jetbrændstof til, har begået krigsforbrydelser i Syrien og været med til at bombe civile. Det må danske virksomheder ikke have en andel i."

POLSKE KVINDER PROTESTERER

Kampen for retten til abort i Polen førte til historisk store demonstrationer i oktober. Landets forfatningsdomstol havde afgjort, at kvinder, som er gravide med et alvorligt skadet foster, ikke længere måtte få foretaget abort i Polen, der dermed nærmede sig et totalt forbud mod abort. Men selvom stramningerne af abortloven skulle være trådt i begyndelsen af november, er de ved redaktionens afslutning udsat, efter at hundretusinder af polakker gik på gaden og protesterede. Amnesty støtter de polske kvinders ret til abort og har også i Danmark bakket op om en række solidaritetsdemonstrationer arrangeret af polske kvinder i København, Århus, Odense og Ålborg.

Foto: Sean11

5 SEJRE FOR MENNESKERETTIGHEDERNE I 2020

Saudi-Arabien afskaffer dødsstraf for mindreårige.

Nabeel Rajab, fremtrædende menneskerettighedsaktivist fra Bahrain, er løsladt efter flere års fængsel.

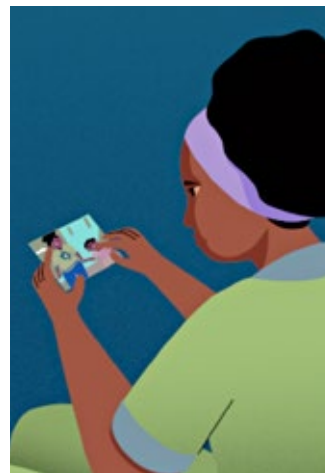
Danmark styrker voldtægtsfres retssikkerhed med en ny samtykkelov.

EU-Kommissionen er på vej med en lov, der skal forpligte virksomheder at respektere menneskerettighederne.

Sudans tidligere præsident Omar al-Bashir skal for Den Internationale Straffedomstol (ICC) på grund af anklager om krigsforbrydelser.

TRODS NY LOV: HUSHJÆLPERE BEHANDLES STADIG SOM SLAVER I QATAR

Arbejdsdage på mere end 18 timer, ingen fridage, for lidt mad, manglede udbetaling af løn, ydmygende behandling, tæsk og i nogle tilfælde seksuel vold. Det er hverdagen for mange af de 105 kvinder, som Amnesty har talt med i forbindelse med rapporten "Why do you wanna rest?", der udkom i oktober. Rapporten viser et foruroligende billede af måden, som hushjælpere stadig behandles på i Qatar, hvor myndighederne i 2017 ellers vedtog en lov, der skulle forbedre arbejdsforholdene for de omkring 173.000 hushjælpere i landet. De kommer hovedsageligt fra fattige lande i Afrika og Asien og bor som oftest i samme hus som deres arbejdsgivere, hvilket gør det endnu sværere for dem at klage over de krænkende forhold. Amnesty understreger i rapporten endnu en gang, at Qatar bør omsætte loven til praksis, indføre kontrolmekanismer med besøg i hjem med hushjælpere samt retsforfølge de arbejdsgivere, der bryder loven.

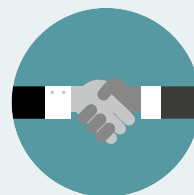

amnesty AFTRYK

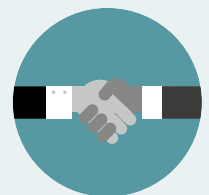
Amnesty Danmarks arbejde i glimt

Amnesty indgiver høringsvar om forslag til ny epidemilov. Mere transparens, demokratisk kontrol og bedre adgang til klage og domstolskontrol, lyder nogle af anbefalingerne.

Amnesty holder møde med flere partiers uddannelsesordførere for at sætte fokus på behovet for en bedre seksualundervisning.

Amnesty afholder møde med Udenrigsministeriets menneskerettighedsenhed om behovet for at sammentænke menneskerettigheder og klima.

200.000

personer fra hele verden har skrevet under på Amnestys krav om at Hviderusland stopper angrebene på demonstranterne.

Kvindelige demonstranter slår ring om oppositionslederen Maria Kolesnikovas hjem den 8. september. Kolesnikova er den eneste af oppositionens ledere, der ikke er gået i eksil, siden myndighederne indledte en klapjagt på præsident Aleksandr Lukasjenkos kritikere. I tusindvis af hviderussere er siden valget den 9. august gået på gaden i protest mod valgfusk og angrebene på ytrings- og forsamlingsfriheden

Amnestys researchere, der følger situationen tæt, har dokumenteret politiets overdrevne brug af vold, tåregas og gummikugler. Alligevel er hviderusserne fortsat med at demonstrere.

” Der er fuldstændig styr på den del, der handler om menneskerettigheder og de forpligtelser, vi har i den forbindelse

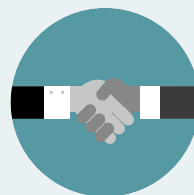
Daværende integrations- og udlændingeminister Inger Støjberg til DR i januar 2019 efter at have drøftet udleveringen af den terrordømte Said Mansour med Marokkos myndigheder. I november i år kom det frem, at Mansour er idømt dødsstraf i Marokko.

Amnesty er i dialog med skolelærere over hele landet, der skal undervise omkring 8.000 skoleelever i årets undervisningsmateriale om Skriv for Liv.

Amnesty giver input til Udenrigsminister Jeppe Kofods nye udenrigspolitiske strategi.

Amnesty holder møde med De Radikale om behovet for en ny etisk lov, der skal forpligte virksomheder til at respektere menneskerettighederne.

Amnesty holder tale og bakker op om demonstration mod abortforbud i Polen, som herboende polakker har arrangeret.

“Jeg er nok Kadyrovs fjende nummer ét blandt journalister og menneskerettighedsforkæmpere”

MEG
MED EGNE
ORD

Elena Milashina rapporterer om undertrykkelse, tortur og kidnapninger i Tjetjenien. I april blev journalisten offentligt truet på livet af Tjetjeniens leder Ramzan Kadyrov, der ikke skyr nogen midler for at få sine kritikere til at tie.

Fortalt til Kristian Lauritzen

Jeg tvivler ikke på, at Kadyrov kan slippe af sted med at slå mig ihjel. Jeg har dog vænnet mig til hans trusler. Jeg fortsætter mit arbejde, fordi jeg ved, at det nytter at få tjetjenere til at gå i aktion, når deres familiedlemmer bliver mishandlet af politiet.

Russisk lov gælder for tjetjenere. Men folk er bange for at anmelde forbrydelserne. Mere end 1.000 tjetjenere er ulovligt tilbageholdt i fængsler, siden coronavirussen brød ud. Myndighederne kan slippe af sted med hvad som helst, fordi coronarestriktionerne gør det vanskeligt for journalister og menneskerettighedsforkæmpere at få adgang til regionen. Vi får informationer fra aktivister, som benytter sig af anonyme besked-kanaler som Telegram.

Folk kastes i hemmelige fængsler i dage, uger og år uden at blive stillet for en dommer. Situationen er slem i resten af Rusland, men vi lever i et paradys her, hvad menneskerettigheder angår, sammenlignet med Tjetjenien.

ELENA MILASHINA

Elena Milashina (født 1978) har været ansat som journalist på den russiske avis Novaya Gazeta siden 1997. Hun begyndte at dække Tjetjenien efter hendes kollega Anna Politkovskaya blev dræbt i 2006. Den 13. april i år truede Tjetjeniens præsident Kadyrov på Instagram Elena Milashina på livet, efter hun havde kritiseret hans håndtering af covid-19. Det fik Amnesty til at køre en aktion med krav om Elena Milashinas beskyttelse. 34.791 danskere skrev under.

Rusland har valgt en politik, hvor tjetjenere udslettes af andre tjetjenere med Kadyrov i spidsen. Kadyrov, som nyder juridisk immunitet, er valgt af Vladimir Putin, fordi han undertrykker befolkningen. Regeringen er ikke interesseret i at give tjetjenere oplevelsen af at have rettigheder. Dette er den kollektive straf til borgerne efter Tjetjeniens forsøg på løsrivelse fra Rusland under krige i 1990'erne.

I februar blev Marina Dubrovina (menneskerettighedsadvokat, red.) og jeg overfaldet af en gruppe kvinder i en hotelloobby i Tjetjenien. De rev os i håret og kastede os ned på gulvet. De ville skræmme os. Nogle af kvinderne var ansat i politiet. Der var overvågningskameraer og vidner, som intet gjorde. Kadyrov sagde, at der ikke havde fundet et overgreb sted, men kriminalsagen bekræftede bagefter, hvad der var foregået.

Jeg er nok Kadyrovs fjende nummer ét blandt journalister og menneskerettighedsforkæmpere. Men jeg er en kendt person, og derfor et vanskeligt mål. Da Anna Politkovskaja (journalist, dræbt i 2006, red.) og Boris Nemtsov (russisk oppositionspolitiker, dræbt i 2015, red.) blev myrdet af tjetjenere med forbindelse til Kadyrov, lagde det et pres på Putin. Derfor er det ikke nemt for Kadyrov at beslutte at dræbe mig eller andre aktivister, som han hader og truer.

Hvis alle pårørende til kidnappede tjetjenere ville udfylde en anmeldelse til en undersøgelseskomité, ville de kunne redde deres nærmeste. En strøm af klager ville tvinge den russiske stat til at forholde sig til problemet og tvinge myndighederne i Tjetjenien til at beskytte sine borgere. Men de største forandringer i Tjetjenien sker nok først den dag, hvor Putin ikke er her mere. 🍀

”Skulle vores børn og børnebørn engang tænke, at vi stod for nogle gode værdier, så er det jo ikke værst”

LIVET ER EN GAVE DER SKAL GIVES VIDERE

For Ulf Skjernov har det været helt naturligt at betænke en velgørende organisation i sit testamente.

”Jeg kan faktisk ikke finde argumenter for ikke at hjælpe. Der er så mange problemer i verden, og vi løser dem altså ikke ved at snakke. Vi gør det ved at handle. Ved at række ud og hjælpe, hvor vi kan. Mit mantra gennem livet har altid været, at man selv skal gå forrest.

Selvfølgerlig skal man sørge for sig selv og sine nærmeste. Man skal leve godt. Rejse, spise dejlige middage og drikke god vin. Men der er ingen grund til at overdrive, og hvis der er lidt til overs i sidste ende, så er det kun fint at give lidt videre, når børn og børnebørn har fået sit.”

Overvejer du at efterlade en gave til Amnesty i dit testamente, så kan du få mere information på [amnesty.dk/arv](https://www.amnesty.dk/arv) Du kan også ringe 33456558 eller skrive til arv@amnesty.dk

BEBOERE STÅR SAMMEN MOD GHETTOLOV

De første familier i de af regeringen udpegede ghettoområder har fået brev om, at de skal fraflytte deres hjem. Men i Helsingør nægter otte familier at flytte, og de bliver nu trukket i retten af deres boligselskab. Retssagen er den første i en række sager, der udfordrer regeringens ghettopakke, og hvor domstolene skal afgøre, om loven er udtryk for diskrimination.

Af Nora Rahbek Kanafani

TEKST: BJARKE WINDAHL PEDERSEN
GRAFIK: MIKKEL HENSSEL

TI ÅR MED GHETTOLISTEN

2010 GHETTOLISTEN BLIVER TIL

Danmarks første ghettoliste blev offentliggjort i 2010 under den daværende VK-regering. Listen bygger på tre kriterier; tilknytning til arbejdsmarkedet / uddannelse, kriminalitetsniveau og beboernes nationale oprindelse.

2013 NYE KRITERIER

Ghettolisten bliver videreført af SRSF-regeringen, som indfører to nye kriterier; indkomst- og uddannelsesniveau. Det gør, at nye boligområder kommer på listen.

Mona Mahmoud har sat sig til rette på en af de grå stole bagerst i retslokale F i Helsingør Ret. Hun er studerende og mor til fire drenge, og så er hun blevet stævnet af sit boligselskab, fordi hun ikke frivilligt ønsker at flytte fra sit hjem i Nøjsomhed, et alment boligområde i Helsingør.

I august sidste år modtog hun og hendes naboer et brev fra boligselskabet Boliggården med en varsling om, at familierne i deres boligblok var blevet udvalgt til i løbet af 2020 og 2021 at skulle tvangsflyttes. I alt 96 familier skulle forlade deres lejlighed, fordi disse skulle omdannes til rådighedsboliger, tiltænkt nye lejere for derigennem at "ændre områdets beboersammensætning".

Brevet skabte panik hos Mona Mahmoud og de andre lejere. Til at begynde med var de 25 familier, der på et møde aftalte at tage kampen op mod boligselskabet. I dag er de kun otte. Mange har i stedet valgt at tage imod boligselskabets tilbud om en anden bolig og den medfølgende flyttehjælp på omkring 25.000 kroner.

Mona Mahmoud forstår dem sådan set godt.

"Enhver må tage den beslutning, der føles rigtig for dem. Men for mig er det en principssag. Vi ønsker ikke at forlade vores hjem", siger hun.

Hun køber ikke boligselskabets argumenter om, at tvangsflytningerne på sigt vil hjælpe beboerne i Nøjsomhed.

"Hvis man vil hjælpe folk, rækker man hånden ud. Man tvangsflytter dem ikke", sukker hun.

For at forstå hvorfor Mona Mahmoud og syv af hendes naboer er kommet på anklagebænken, må man spole tiden tilbage til den 1. december 2018. Her blev Nøjsomhed opført på statens ghettoliste. Dermed begyndte nedtællingen. Fra den dag havde boligselskabet Boliggården fire år til at handle, hvis ikke Nøjsomhed skulle ende på den såkaldt hårde ghettoliste med den konsekvens, at boligselskabet kan blive tvunget til at sælge eller nedrive 60 procent af de almene familieboliger i området.

Etnicitet som vigtigste kriterium

Nøjsomhed slår ud på alle ghettolistens fem parametre: høj arbejdsløshed, lavt uddannelsesniveaue, lav indkomst, og at en større andel af beboerne end i resten af Danmark har en plet på straffeattesten. Og så er andelen af beboere med ikke-vestlig baggrund over 50 procent.

Netop beboernes etnicitet er det altovervejende kriterium, der kan forvandle et såkaldt udsat boligområde til en ghetto, og – hvis der ikke gøres noget – automatisk til en hård ghetto efter fire år. Ved at opsig familierne i syv opgange i Nøjsomhed kan man omdanne disse til mindre lejligheder, der fremover skal huse nye beboere på over 50 år med arbejde og uden børn. Dermed forventer man at få antallet af beboere med ikke-vestlig baggrund ned.

Sagen om Nøjsomhed skriver sig ind i en større fortælling om nedrivninger, frasalg og nybyggeri, som er konsekvensen af den ghetto-pakke, der i november 2018 blev vedtaget ▶

2018 PLANEN MOD PARALLEL- SAMFUND

VLAK-regeringen forklarer sit udspil, også kendt som ghettopakken, med at ville bekæmpe parallelsamfund. Målet er at gøre op med såkaldte ghettoer, blandt andet gennem kravet om at boligtypen "familieboliger" højst må udgøre 40 procent i de mest udsatte boligområder. Dette skal ske igennem frasalg, nedrivning eller omdannelse af familieboliger til ungdoms- og ældreboliger. Ghettopakken bliver i dag videreført af den nuværende regering.

FORSTÅ GHETTOLISTEN

Ghettolisten gælder for almene boligområder med mindst 1.000 beboere, og den er inddelt i tre kategorier.

UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Loven definerer udsatte boligområder ved at kigge på i alt fire kriterier: Beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet / uddannelse. Andelen af beboere dømt for bestemte typer kriminalitet. Beboernes uddannelsesniveau. Beboernes gennemsnitlige indkomst. Ved hvert kriterium fastsætter loven specifikke grænser, og hvis mindst to af disse er overskredet, kategoriseres et boligområde som udsat.

GHETTOOMRÅDER

Hvis mere end halvdelen af beboerne i et såkaldt udsat boligområde er indvandrere eller efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige lande, defineres området som en ghetto. Det afgørende kriterium for, om et udsat boligområde kan kategoriseres som en ghetto, er altså national oprindelse.

HÅRDE GHETTOOMRÅDER

Et alment boligområde i Danmark får status som hård ghetto, hvis det fire år i træk har været på listen over ghettoområder. Boligforeninger i de såkaldte hårde ghettoer skal i de kommende år rive boliger ned, frasælge dem eller omdanne dem til f.eks. ældreboliger eller ungdomsboliger. Beboerne risikerer derfor at miste deres hjem.

med et bredt politisk flertal. Formålet var inden 2030 at nedbringe andelen af almene familieboliger til 40 procent i de mest udsatte boligområder, og til det formål blev der afsat milliarder af kroner til at rive almene boliger ned, gøre boligblokke klar til salg og omdanne familieboliger til ungdoms- og ældreboliger.

Socialdemokratiet lagde dengang stemmer til ghettoloven og viderefører den nu. Nuværende boligminister Kåre Dybvad kaldte det, da loven blev vedtaget, for "...grundlæggende socialdemokratisk boligpolitik at sikre, at vi har nogle boligkvarterer, som er blandede på tværs af sociale grupper og på tværs af boligformer".

Det politiske ønske om et opgør med ghettoen har ikke kun konsekvenser for Nøjsomhed, men også for de 15 boligområder i Danmark, der allerede har fået mærketet "hård ghetto".

I Vollsmose i Odense skal 1.000 boliger nedrives de kommende år. I Gellerupparken i Aarhus drejer det sig om 400 boliger. I Mjølnerparken på Nørrebro i København risikerer over 250 familier at miste deres hjem grundet salg til en privat investor. Og det har udløst protester. Sagen fra Helsingør er den første, der bliver prøvet i retten.

Ghettolov fører til ulovlig diskrimination

Ifølge lejernes advokat Morten Tarp bør beboerne have ret til at blive boende. På dagens retsmøde fremhæver han, at ghettoloven er i strid med loven om ligebehandling samt grundlovens paragraf 70, som bestemmer, at ingen på grund af afstamning må berøves adgang til borgerlige og politiske rettigheder.

Boliggårdens advokat Henrik Quist afviser dog, at beboerne skulle være udvalgt på baggrund af etnicitet. Ønsket har været at "ændre befolkningssammensætningen", hvilket ikke er forbudt, understreger han.

Referatet fra et styregruppemøde i januar 2019 for indsatsen mod parallelsamfund, som Frederiksborg Amts Avis har offentliggjort, tegner dog et andet billede.

Her fremgår det, at styrelsen med henvisning til en tabel, der viste hvor mange beboere med ikke-vestlig baggrund, der boede i opgangene Nordvej 23 og 25 vurderede, at målet om ikke at blive en hård ghetto kunne opnås ved at genhuse beboerne i disse to opgange.

Det har fået Institut for Menneskerettigheder til at melde Boliggården til ligebehandlingsnævnet.

"At lægge vægt på beboernes etnicitet, når man opsiger lejemål, er ulovligt, og det er det, vi mener, der er sket her. Der er ikke tale om generelle tiltag rettet mod at ændre forholdene i boligområderne, men om opsigelse af lejemål, der stiller enkelte borgere ringere på baggrund af beslutninger, der er taget på grund af borgernes etniske oprindelse", siger ligebehandlingschef Maria Ventegodt ved Institut for Menneskerettigheder.

Også Amnesty har gentagne gange kritiseret ghettoloven for at diskriminere.

"Sagen er et tydeligt og klart eksempel på strukturel diskrimination, fordi det fremgår direkte af ghettoloven, at det er etnicitet, der er den udslagsgivende faktor for, om et område ender som en såkaldt hård ghetto. Loven sender et signal om, at det er beboernes etniske baggrund, der er et problem i højere grad end for eksempel kriminalitet," siger policychef i Amnesty, Stinne Bech.

Frygten for at komme bagerst i køen

Majken Felle er taget fra Nørrebro til Helsingør Ret for at bakke familierne i Nøjsomhed op. Hun er skolelærer, bor selv i Mjølnerparken på Nørrebro og kender kun alt for godt truslen om tvangsflytning.

"Jeg er her for at vise, at det ikke bare er enkeltstående retssager, men at de udspringer af det samme problem, og at vi støtter hinanden. Boligområder som Nøjsomhed bliver glemt, selvom det faktisk er dem, der får opsigelser først. Jeg vil gerne støtte de modige mennesker, der tager kampen op mod overmagten. Det er et angreb på vores rettigheder, hvad enten det sker her eller i Mjølnerparken", siger hun.

Sagen om Nøjsomhed kan vise sig at blive et dødsstød mod opretholdelsen af ghettoloven. Kan det ikke lovliggøres at tvangsflytte beboerne her, kan det vise sig meget vanske-

ligt at gøre det andre steder, og så vil det reelt set være umuligt at føre loven ud i livet.

Flere retssager, der på forskellig vis udfordrer ghettoloven, er på vej. I Mjølnerparken har en række lejere, der bliver ramt af loven, anlagt et civilt søgsmål mod Transport- og Boligministeriet. Beboerne, hvoraf nogle er aktive i Almen Modstand, en bevægelse, der ønsker ghettoloven rullet tilbage, mener, at det er i strid med loven om etnisk ligebehandling, EU-retten og Danmarks internationale forpligtelser, at halvdelen af lejemålene i Mjølnerparken skal sælges, og at de berørte beboere som konsekvens skal flyttes fra deres hjem.

I oktober udsendte tre af FN's særlige rapportører for menneskerettigheder en opfordring til, at man ikke påbegynder salget af blokkene i Mjølnerparken, før retten har taget stilling til om lovgivningen lever op til international menneskerettighedslovgivning.

"At give boligområder mærkatet 'ghettoer' eller 'hårde ghettoer' på basis af procentdelen af ikke-vestlige indvandrere eller deres efterkommere rejser alvorlig bekymring om diskrimination på baggrund af race, etnicitet, national oprindelse eller lignende. Stigmatiserende lovgivning som ghettoloven risikerer at intensivere og forankre fremmedhad og racistisk diskrimination imod indbyggere i Danmark, der er, eller vurderes at være, 'ikke-vestlige'", lyder det i FN's udmelding.

Majken Felle fortæller, at udsigten til at blive smidt ud af sit hjem tærer på hende og hendes naboer.

"Det er forfærdeligt. Folk bliver syge af det. De kan ikke sove. Folk føler sig presset til at skrive sig op til genhusning af frygt for at komme bagerst i køen til de gode og billige boliger. I starten var jeg bare paralyseret, fordi jeg ikke har lyst til at forlade Mjølnerparken og mine naboer. Det er værst for dem, der har børn, og som på grund af skole og netværk ikke bare kan flytte langt væk".

Hun accepterer ikke argumentet om, at man må tage hårde metoder i brug for at gøre op med parallelsamfund.

"Hele den her fortælling om ghetto og parallelsamfund er fiktion. Det er slet ikke den virkelighed, jeg kender fra Mjølnerparken. Folk snakker dansk, går på arbejde og i skole i resten af København. De unge tager uddannelser".

Et angreb på lejere

Ligesom Majken Felle bor heller ikke Fatma Tounsi i Nøjsomhed, men er alligevel mødt op i retten for at vise sin støtte til de tvangsudsatte familier. Hun bor selv i et almennyttigt boligområde i udkanten af København, er engageret i Almen Modstand og er blandt

initiativtagerne til et borgerforslag mod ghettoloven.

"Jeg oplever loven som et angreb på mine rettigheder som lejer, men også som et angreb på mig som en person, der bliver anset for at være ikke-vestlig, og som en person, der ikke har en stor pose penge til at købe en bolig for", siger hun.

Hun mener, at den juridiske modstand er vigtig, men at det i lige så høj grad handler om at få fortalt omverdenen, hvad der foregår.

"Vi bliver nødt til at ændre medienarrativet og tale imod den fortælling, der siger, at de her tvangsflytninger gavner samfundet og endda dem, man flytter. Det gør man ikke. Det her er skadeligt," siger Fatma Tounsi.

Majken Felle har besluttet sig for at kæmpe for at blive boende i Mjølnerparken og engagere sig i Almen Modstands kamp. Hvis hun i sidste ende bliver tvunget til at flytte, står hun stærkere end mange af sine naboer. Banken vil gerne låne hende penge til en lejlighed og hun kan også nemt få adgang til et andet almenboligbyggeri.

"Folk som mig betegnes som ressourcestærke, men jeg synes, det handler om privilegier. Jeg er heldig, at dansk er mit modersmål, og at jeg ikke er syg, så jeg kan arbejde. Selvfølgelig er det her personligt for mig, for jeg vil gerne blive boende, men det handler grundlæggende også om, at der bør være lighed for loven," siger hun. 🍷

SKRIV UNDER

Ophæv loven om nedrivning og salg af almene boliger

Folketinget skal ophæve ghettoloven og afskaffe de lister, der stempler almene boligområder som ghettoer. Sådan lyder kravene i det borgerforslag, som bevægelsen Almen Modstand står bag, og som Amnesty bakker op om. Du kan læse mere og finde link til borgerforslaget på almenmodstand.dk

” Vi kæmper for at genskabe det Danmark, hvor der er plads til alle

Riad Salamoun er en af de beboere i boligområdet Nøjsomhed, der er blevet opsagt for at ændre områdets beboersammensætning. Men han nægter at flytte frivilligt. For ham handler det om det principielle i, at der skal være plads til alle uanset hudfarve, alder og indkomst.

Af Nora Rahbek Kanafani

Syv grå containere er skudt op foran indgang 37 på Nordvej i boligområdet Nøjsomhed i Helsingør. Alt er tilsyneladende klart til renoveringen af de fire blokke i det sociale boligkompleks, hvor Riad Salamoun bor. Langt de fleste lejligheder står allerede tomme. Kun otte familier, heriblandt Riads, mangler at forlade deres hjem. Men det nægter de, og før retten har talt, kan de ikke tvinges ud.

”Det føles lidt som et psykisk pres, at de står der”, siger Riad og nikker hen mod containerne.

Han viser rundt i området, hvor han har boet hele sit liv. Hans forældre er palæstinesiske flygtninge fra Libanon, men for 27-årige Riad og hans fire søskende er de høje boligblokke, omgivet af grønne arealer klos op ad Øresund, deres hjem.

”Vi elsker det her. Man kan se helt til Sverige fra vores lejlighed”, fortæller han.

Riad er uddannet civilingeniør, hans ene lillesøster er cand.merc., den anden snart nyuddannet folkeskolelærer, hans ældste lillebror er kommende cand.merc. samt professionel fodboldspiller, den yngste lillebror er 10 år og går i 4. klasse.

Umiddelbart ikke en familie man forbinder med termen ”hård ghetto”. Men Riad mener ikke selv, at hans familie er unik for Nøjsomhed.

”Der er mange her, der har gode uddannelser og jobs. Og så er der selvfølgelig dem, der er gamle eller syge. Det er ikke de stenrige, der bor her, men det er jo ikke alle, der har råd til at bo på Strandvejen. Og der skal ▶

DANMARKS "HÅRDE GHETTOER"

I 2019 var 15 bolig-områder udpeget som såkaldte "hårde ghettoer". I områderne bor der anslået 15.000 mennesker.

”

Det er ikke kun en kamp for os, men for alle de 11.000 beboere som ghettoen kommer til at ramme.

RIAD SALAMOUN, BEBOER

være plads til os alle,” siger han og hilser på en fyr på knallert, der kører forbi.

Problemet er, at familier som Riads, trods uddannelser og jobs, på grund af deres etniske baggrund, tæller negativt i statistikken. Med deres blotte tilstedeværelse kan de forvandle et område til en ghetto. Områder med høj kriminalitet, mange beboere uden for arbejdsmarkedet og sociale problemer bliver først kategoriseret som en ghetto, hvis andelen af beboere med anden etnisk baggrund overskrider 50 procent.

”Man kan ikke se det som andet end diskrimination. Det er ikke kun os, der synes det. FN mener det jo også,” siger Riad og henviser til, at Danmark flere gange har mødt kras kritik af ghettoen fra FN, der blandt andet finder det diskriminerende, at antallet af borgere fra ikke-vestlige lande er udslagsgivende for, om et område ender på ghettoen.

Riads lillebror på 10 ved godt, at familien måske skal flytte. Men han tror, at hvis de skal, er det for at få en større lejlighed.

”Jeg synes han er for lille til at tænke i hudfarve allerede, så jeg har ikke fortalt ham hele sandheden,” siger Riad.

Sagen giver optimismen tilbage

Riad er ærgerlig over, at kommunen og boligselskabet har tyet til tvangsflytninger som det første middel for at få Nøjsomhed af ghettoen.

”Allerede for to år siden foreslog vi, at man på den korte bane spurgte folk, om de ville flytte frivilligt. På den lange bane kan man så lave fleksibel udlejning og dermed sætte kriterier for, hvem der flytter ind. Så ville vi komme ud af ghettoen, det har vi set andre boligområder gøre,” siger Riad.

GHETTO- BEGREBETS TUNGE HISTORIE

- Begrebet "ghetto" menes at stamme fra det område i Venedig, hvor jøderne i 1500-tallet blev tvunget til at bo. Kvarteret lå dengang nær et støberi, getto. Senere blev der etableret jødiske ghettoer i flere europæiske storbyer, som siden forsvandt igen.
- Under Tysklands nazistyre genopstod ghettoet. Her etablerede nazisterne jødiske ghettoer over hele Europa. Der var forbud mod at forlade ghettoen, så jøderne blev holdt isoleret fra resten af befolkningen bag mure eller pigtråd under forfærdelige forhold.
- I 1960'erne og 1970'erne blev ghettoet brugt mere generelt om fattige bydele domineret af en bestemt befolkningsgruppe, særligt fattige sorte kvarterer i de amerikanske storbyer.
- Danmark er, så vidt vides, det eneste land i verden, som i dag har en officiel ghettodefinition.

Kilder: Religion.dk, Folkedrab.dk, Den Store Danske

En ældre dame i rød dunjakke stopper Riad ud for opgang 9.

"Pøj pøj med sagen. Det er så godt I gør det, jeg har bare ikke nerverne til det", siger hun og ryster på hovedet.

Ifølge Riad er der mange beboere, der har det sådan, og derfor har taget imod boligselskabets tilbud om en anden lejlighed. Det kræver en god portion viljestyrke at tage kampen op mod kommunen, boligselskabet og i sidste ende en lov vedtaget af Folketinget. Alt imens ens opgang tømmes for naboer. Retssagen har dog givet mange beboere håb, fortæller Riad.

"Da opsigelserne kom, var nogle beboere desperater og grædende, men når vi bankede på deres dør og fortalte, at vi tager det i retten, kunne man mærke optimismen komme igen. Der kom lys i øjnene," fortæller han.

Fatma Tounsi fra beboerorganisationen Almen Modstand til demonstration i Mjølnerparken i protest mod regeringens ghettopakke.
Foto: Tobias Nilsson/Ritzau Scanpix

De otte familier, der er tilbage, vil gå hele vejen til Højesteret med sagen.

"Taber vi i sidste ende, så har vi i det mindste prøvet. Det er ikke kun en kamp for os, men for alle de 11.000 beboere som ghettoloven kommer til at ramme. Hvis ikke vi sætter en stopper nu, hvad bliver så det næste? Det er en principssag, ikke kun for os i Nøjsomhed. Vi gør det her for alle".

Han tror på, at beboerne har en god sag.

"Får vi medhold, så bortfalder loven. Det er det, vi satser på. Så får vi vores gamle Danmark tilbage, hvor man værner om børnefamilier og ikke splitter dem, hvor der er plads til at være gammel og syg, og hvor der er plads til at have en lavere uddannelse. Hvor vi kort sagt værner om hinanden", siger han.

Retssagen mod beboerne i Nøjsomhed var ved redaktionens slutning ikke afgjort. ❧

SOCIOLOG: GHETTO- LOVEN VIRKER IKKE

Aydin Soei har i mere end 15 år beskæftiget sig med Danmarks udsatte boligområder. Han kritiserer ghettolisten for give et virkelighedsfjernt billede af udviklingen i boligområderne og frygter, at loven gør mere skade end gavn.

Af Bjarke Windahl Pedersen

Som sociolog er Aydin Soei egentlig glad for ideen om en liste, der gør, at man kan følge udviklingen i Danmarks udsatte boligområder. Alligevel er han "ekstremt frustreret" over ghettolisten, som han har fulgt tæt, siden den først blev introduceret i dansk politik for 10 år siden.

"Ghettolisten er ekstremt politiseret. Dens kriterier er blevet ændret, alt efter hvordan politikerne gerne har villet fremstille de såkaldte ghettoområder. Portrætteringen er ekstremt negativ og meget langt fra virkeligheden i områderne", siger Aydin Soei.

Som et eksempel peger han på, at der på Danmarks første ghettoliste var 25 boligområder, der levede op til det dengang afgørende kriterium om kriminalitet. I 2017 var det tal faldet til blot to områder. Men med den nye ghettopakke i 2018 blev kriterierne ændret, så der nu skulle færre kriminelle til og flere i uddannelse, hvis et alment boligområde skulle undgå at komme på ghettolisten.

"Dermed kom det til at fremstå, som om det gik værre, selvom det går bedre end nogensinde, hvis vi måler på kriminalitet og uddannelse", siger Aydin Soei.

I dag frygter han, at den positive udvikling bliver bremsset, blandt andet som konsekvens af ghettolovens krav om tvungne fraflytninger.

"Sandsynligheden for, at du tager en uddannelse og får et job, hvis du har en uddannelsesfremmed familiebaggrund, er

**AMNESTY:
GHETTOLOVEN
DISKRIMINERER**

større i de her områder, end noget andet sted i landet. Det er fordi, at det er de områder, hvor staten er mest til stede, og hvor der med lomme pengeprojekter, uddannelsesvejledning, lektiehjælp og så videre er størst hjælp til at komme i uddannelse, i job og lykkes i livet”, siger Aydin Soei.

Han undrer sig over, at ingen politikere på Christiansborg har været interesserede i at tage æren for den positive udvikling, men at et solidt flertal tværtimod har vedtaget en lov, som nu betyder, at tusindvis af mennesker mister deres bolig, og som risikerer at skade arbejdet med at skabe social mobilitet i områderne.

”Hvis du tvangs fjerner udsatte familier, tager netværket fra dem og flytter dem til områder, hvor der ikke er de samme tilbud, så risikerer du, at familien ender i social isolation, og at der ikke er nogen til at hjælpe med at løfte de unge, som vi ser det i dag”.

Ghetto-stemplet jager beboere væk

Aydin Soei har skrevet fem bøger om unge etniske minoriteter og udfordringer som ungdomskriminalitet, optøjer og bandekonflikter. Han har nærmest ”gjort karriere på at beskrive dårligdommene i de her udsatte boligområder”, som han selv formulerer det. Men sideløbende har han i sit arbejde kunnet følge den positive udvikling på nært hold.

Ifølge Soei består den store udfordring i dag i, hvordan man bedst fastholder den del

af beboermassen, som fraflytter de udsatte områder, når de selv nærmer sig middelklassen, samt hvordan man fastholder børnefamilierne, som ofte er de mest følsomme over for et områdes ry. Og her gør ghetto-loven større skade end gavn, mener han:

”Ghettoloven er stigmatiserende og jager de beboere væk, som vi gerne vil fastholde. Når etnicitet er det vigtigste kriterium, kommer man i stedet for at fastholde unge veluddannede etniske minoriteter til at jage dem væk, fordi det gør det nemmere for et boligområde at komme af ghettolisten. Dermed mister området positive forbilleder, som, hvis de blev boende, kunne bidrage til en positiv lokal udvikling”, siger Aydin Soei.

Da ghetto-loven i dag rammer tusindvis af familier, som ikke overtræder loven, frygter han desuden, at en masse beboere bliver bekræftet i, at de ikke bliver set som medborgere, men derimod som modborgere.

”Min primære grund til at være kritisk overfor ghetto-loven er, at den er ekstremt nedværdigende. Den bekræfter beboerne i, at de bliver anset som andenrangsborgere, og at de ikke har de samme rettigheder som alle andre. Men ghettopakken er også dårligt købmandskab. Det er dyrt at rive bygninger ned, og vi har ikke evidens for, at det har nogen effekt. Det er derimod billigt at lave sociale interventioner, som vi ved virker.”

”

Ghettoloven er stigmatiserende og jager de beboere væk, som vi gerne vil fastholde.

AYDIN SOEI, SOCIOLOG

Når borgere i såkaldte hårde ghettoområder risikerer at miste deres hjem, skyldes det ikke, at de har misrøgtet deres bolig, forsømt at betale husleje eller begået kriminalitet. Det skyldes, at et flertal af beboerne i området kommer fra ikke-vestlige lande. Dermed er diskriminationen skrevet ind i selve lovgivningen, mener Amnesty.

Det vil overvejende være borgere med ikke-vestlig baggrund, som tvinges til at fraflytte deres hjem på grund af ghetto-loven.

Ghettoloven risikerer at gøre det vanskeligere for lejere med ikke-vestlig baggrund af finde almene familieboliger, da de med deres blotte herkomst eller baggrund vil påvirke statistikken negativt.

Sanna vil være rensdyrhyrde. Men drømmen er truet.

Sanna Vannar på 25 kunne ikke tænke sig et andet liv end det med rensdyrene. Men klimaforandringerne gør det sværere og sværere at klare sig som hyrde, og usikkerheden sætter sig i de unge samers sind. Med en klimaretssag ved EU-Domstolen vil de have politikerne til at tage affære.

Af Helene Chéret

Hun fører kikkerten op til øjnene, står helt stille, siger intet. Så sænker hun den igen, vender blikket lidt højere op ad bjerget. Efter lidt tid tager hun

kikkerten op endnu en gang.

”Nej, desværre. De er her ikke længere,” siger hun.

Sanna Vannar på 25 år spejder efter rensdyrene. For et øjeblik siden var de der som små prikker, der bevægede sig rundt i klippelandskabet. Det kan meget vel være hendes egne, for de befinder sig derude et sted i fjeldene. Det var meningen, at hun og de andre fra samesamfundet skulle i gang med at samle flokkene. Men så ændrede vejret sig, og det samme gjorde rensdyrene og deres bevægelser.

”Alt afhænger af vejret, og hvad rensdyrene vil. Man kan intet planlægge. Sådan er det bare. Det er rensdyrene, der bestemmer, hvornår vi skal samle dem,” siger hun og kalder på sin hund, Sappi, der følger hende overalt.

Sanna Vannar bor i byen Jokkmokk lige nord for polarcirklen i Sverige. En del af samerne i området lever af og er tæt knyttet til rensdyrene på samme måde som generationer langt tilbage i tiden har været før dem – men nu truer klimaforandringer den samiske kultur.

I løbet af sommeren bevæger rensdyrene sig over mange kilometers græsgange i fjeldene for at finde mad. Når vinteren sætter ind, og sneen begynder at falde, vandrer rensdyrene normalt østover af sig selv hen mod de folde, som hyrderne plejer at samle dyrene i. Her skal nogle vælges fra til slagting og salg, mens resten køres af sted i lastbiler til skovområderne, hvor de skal græse om vinteren. Men med klimaforandringerne sker der flere bratte skift i vintervejret, hvor det pludseligt bliver varmere og sneen smelter. Så holder dyrene op med at vandre, og det tager meget længere tid at flytte dem. Det kan tage alt fra to uger til to måneder, før hyrderne har dem i folden. Ofte bliver de nødt til at leje helikoptere for at komme op til rensdyrene og køre på snescootere for at presse dem fremad. Men det sidste kræver sne. Og det er der langt fra altid. ▶

” De næste generationer skal have de samme valgmuligheder, som jeg har haft. Det er grunden til, at jeg fortsat kæmper

I Arktis stiger temperaturen hurtigere end andre steder på jorden, havisen smelter, og gletsjere svinder ind. De samiske rensdyrhyrder mærker tydeligt konsekvenserne af det ændrede klima. Snesæsonen er kortere og mere skiftende og uforudsigelig. Midt om vinteren kan sneen begynde at smelte og regnen falde for derefter pludselig at fryse til is. Og for rensdyrene er islagene et stort problem. Rensdyrene lever først og fremmest af lav, de lyse moslignende svampe, der kan gro på udsatte steder. Om vinteren graver de det frem under sneen. Men hvis der er islag, kan de ikke komme ned til føden, og så risikerer de at dø af sult. Den bekymring ligger tungt og rumler hele vinteren, siger Sanna Vannar.

”Jeg mindes ikke at have oplevet de vintre, som min far og de andre taler om. Hvor rensdyrene havde ro til at græsse og kunne stå på den samme bakke i lang tid, og hvor du kunne se, at de havde det godt. Hvor du ikke behøvede at køre hver dag fra det lysnede til det blev mørkt for at nå op til dem. I dag ved man aldrig, hvordan de har det, og hvor mange af dem der klarer vinteren.”

Sanna Vannar fortæller, at hun og de andre samiske hyrder i foråret mistede rigtig mange kalve. Men denne gang skyldtes det, at vinteren som noget helt ekstremt fortsatte meget længere tid end normalt, helt ind i maj måned. De nyfødte kalve kunne ikke klare kulden og frøs ihjel.

”Det har været et meget hårdt år for os denne gang. Vi er alle mærket af det, og vi håber meget, at den kommende vinter bliver bedre, så de kalve, der er tilbage, kan få et godt liv,” siger Sanna Vannar.

Involverer sig i klimaretsag

Sanna Vannar er ikke alene om at opleve klimaforandringer true sit samfunds levevis. Som forkvinde for den samiske ungdomsorganisation Sáminuorra, der kæmper for selvbestemmelse og samisk sprog og kultur, møder hun andre unge, ikke bare i Sverige men i hele Arktis, der beretter om lignende forhold og bekymringer. Unge i Alaska, Canada, Grønland og i de nordiske lande oplever, at klimaforandringer gør fremtiden usikker.

EU PÅ ANKLAGEBÆNKEN

Den samiske ungdomsorganisation Sáminuorra i Sverige og ti familier fra andre lande lagde i maj 2018 sag an mod EU-Rådet og Europaparlamentet ved EU-Domstolen i Luxembourg.

De anklager EU for, at den førte klimapolitik ikke sikrer beskyttelse af borgerne og deres fundamentale rettigheder, og derfor skal EU øge dets klimamål.

Første instans ved EU-Domstolen afviste sagen i maj 2019 med henvisning til, at familierne og de samiske unge ikke er 'direkte og individuelt berørt'. Men samtidig anerkender domstolen, at klimaforandringer påvirker alle europæer på mange forskellige måder.

Familierne ankede afgørelsen i juli 2019 til højeste instans og venter nu på en afgørelse, som efter sigende skulle falde inden årsskiftet her i 2020. I anken lægger de vægt på, at de netop hver og én er direkte påvirket af klimaforandringerne på forskellig vis, afhængigt af hvor de bor, deres alder, deres arbejde og deres sundhed. 211.000 mennesker har indtil videre skrevet under på familiernes krav om retfærdighed.

Læs mere om retssagen på peoplesclimatecase.caneurope.org

Og noget skal gøres. De unge i Sáminuorra vil ikke bare lade stå til, mens deres kultur risikerer at sygne hen. Derfor har organisationen valgt at involvere sig i en klimaretssag kaldet People's Climate Case. Her har de sammen med ti familier fra andre lande trukket EU i retten ved EU-Domstolen. De vil have EU til at øge klimamålene og anerkende, at klimabeskyttelse er en menneskeret. Anklagerne er hyrder, landmænd og hotelere, og alle er de økonomisk påvirket af klimaforandringer. Skovbrande, tørke, oversvømmelser, storme og ændringer i årstiderne truer høsten, skovbruget, turismen og i samernes tilfælde livet med rensdyrene.

Sanna Vannar håber, at retssagen og mere fokus på konsekvenserne af klimaforandringer kan få politikerne til at tage affære. Hun og andre samiske unge har blandt andet været til FN's klimatopmøder og besøgt andre europæiske byer for at fortælle om, hvad de oplever i det nordlige Sverige, og hvordan det påvirker dem som unge samer at være midt i klimaforandringerne.

"Det er vigtigt at oplyse verden om, at vi lider under det her. Hvis vi ikke forsøger at gøre noget selv, så er det jo også svært for andre at vide, at det er et problem. Og jeg håber, at politikerne lytter," siger hun.

Et lager til vinteren

I et hurtigt og roligt tempo kører hænderne hen over skovbunden, skraber det grønne rensdyrlav ind, samler det og lægger det i den sorte plasticsæk. Kroppen bevæger sig videre, fylder sækken op, vikler en snøre omkring og lukker til. Så er posen klar til at blive båret hen til bilen. Elisabeth Nejne Vannar, Sanna Vannars mor, er ude for at samle rensdyrlav til vinteren.

"Det er hårdt arbejde, men jeg kan lide at bevæge mig, bruge kroppen og være udenfor. Det er derfor, jeg har valgt det her liv," siger hun.

Det er ved at blive mørkt. Og rensdyrlavet er vådt og tungere, fordi det er fugtigt. Men Sanna Vannars forældre vil gerne have fyldt et par ekstra poser. De har brugt en hel weekend her et par timers kørsel syd for Jokkmokk, fra morgen til aften. Familien har brug for at have et lager derhjem-

me til vinteren, så de kan fodre de rensdyr, der bliver syge.

Sanna Vannars mor virker stolt af sin datters valg, men er også bekymret for fremtiden.

"Jeg støtter op om, at hun vil det her med rensdyrene så meget, men det er op til hende. Da jeg var ung, var det anderledes. Vi kunne leve af det. I dag bliver alting mere uforudsigeligt, og de unge får det meget sværere end vi," siger Elisabeth Nejne Vannar.

Nogle somre er specielt hårde. Året 2018 var præget af ekstrem tørke, også i Sverige, og skovbrande ødelagde nogle af de skovområder, som rensdyrene normalt græsser på om vinteren. I sådan en situation er det en mulighed at fodre rensdyrene, hvis der ikke er mad nok i naturen. Men tørken den sommer ødelagde en stor del af de afgrøder, som landmændene i Sverige bruger som foder til dyr, og det fik priserne til at stige. Derfor bad det svenske samiske parlament Samitinget, som er en forvaltningssmyndighed under regeringen, om 60 millioner svenske kroner i støtte til blandt andet det. Men fodring er ikke en holdbar løsning, siger Sanna Vannar. Hyrderne bliver afhængige af at kunne købe foderet, rensdyrene har sværere ved at fordøje det, og så strider det også mod tankegangen om at leve i balance med naturen.

200 rener opslugt af vand og is

De må være blevet skræmt af noget inde på land. Måske en ulv eller et andet rovdyr, for pludseligt satte renerne i løb, rundt og rundt midt ude på isen på den tilfrosne sø. Og så skete det, der ikke måtte ske; de gik igennem isen. 200 rener. Hyrderne kunne ikke gøre andet end at stå og betragte det inde fra land. Hvordan mon det føles at se ens dyr, ja levebrød og livsværk, blive opslugt af vand og is? Sanna Vannar var der ikke selv den dag for ti år siden.

"Med et varmere klima bliver isen svagere, og der kommer flere snelaviner. Og det er ikke kun dyrenes, men også menneskers liv, der er i fare. Jeg kender flere, der er gået igennem isen, og som ikke har kunnet hive sig selv op, og andre som er døde i laviner," siger hun. ▶

” Der er vældig meget pres på én som ung same. Du bliver hele tiden spurgt om din kultur og din identitet og skal forsvare dig

Foto: Mhrai Stora

AMNESTY MENER

Siden 2009 har Amnesty sat fokus på klimaforandringernes negative påvirkning af menneskerettighederne. Amnesty arbejder for at sikre, at enhver stat tager ansvar for at forebygge og mindske klimaforandringer. Dette indebærer blandt andet, at stater skal mindske deres CO2-udledninger. Amnesty er særligt opmærksom på sårbare grupper. Oprindelige folk har særlige og traditionelle bånd til naturen og er særligt udsatte i forhold til klimaforandringer. Derfor har de adgang til særlige rettigheder. Hvis klimaforandringerne fører til krænkelse af menneskerettigheder, er landenes regeringer ansvarlige for, at deres borgere kan få oprejsning og erstatning.

Og så er der selvmordene. Som andre oprindelige folk i Arktis ser samer ud til i højere grad at opleve stress, angst, selvmordstanker og selvmord i forhold til majoritetsbefolkningen. Det har flere undersøgelser gennem tiderne vist. Efter 2000 er der ikke lavet systematisk kortlægning over selvmord blandt samer i Sverige. Ligesom i Danmark må man ikke registrere folk efter etnicitet. Men ifølge en rapport over svenske samers psykosociale helbred er der tegn på, at problemet ikke er blevet mindre. Et studie viser, at mere end hver anden unge samiske kvinde rapporterer at have haft selvmordstanker. Samtidig har hver tredje unge samiske rensdyrhyrde seriøst overvejet eller planlagt at tage sit eget liv.

Selvmodstendenserne viser sig typisk at være koblet til racisme, diskrimination og ulige adgang til sundhedspleje og uddannelse. Samtidig er mange af de naturområder, de lever i, presset af mine- og skovdrift. Og oven i det udsættes de så for effekterne af klimaforandringerne. Her er unge rensdyrhyrder særligt udsatte. For når de oplever, at rensdyrene dør, påvirker det deres psykiske velbefindende. Det bliver sværere og sværere at tilpasse sig og se en fremtid for sig.

Svært at slå til

Sanna Vannar kender unge, der har forsøgt at begå selvmord.

”Nogle gange kan jeg selv føle, at det hele er tungt. Jeg kan virkelig godt forstå de unge, der kæmper. Der er vældig meget pres på som én ung same. For du skal på en måde repræsentere hele den samiske befolkning. Og hvis du ikke er rensdyrhyrde, så bliver der stillet spørgsmål ved, om du så er same eller ej. Du bliver hele tiden spurgt om din kultur og din identitet og skal forsvare dig” siger hun og fortsætter:

”Med klimaforandringerne bliver det endnu hårdere, og du ved ikke, om dine rensdyr kan overleve. Derudover kommer der så mange andre påvirkninger udefra som miner, vindkraft, skovbrug og turister. Det er hårdt, og det bliver bare hårdere. Det føles, som om det er svært at slå til overalt,” siger hun.

Selv sproget er udfordret. Samisk har længe været et truet sprog, fordi

det tidligere var forbudt i de svenske skoler og kirker. En del unge har ikke lært det derhjemme. Men på samisk kan man ned til mindste detalje beskrive naturen og forskellige typer af sne, is og vejr.

”Med klimaforandringerne har vi ikke længere ord og sprog for, hvad der foregår. Den viden, som går fra generation til generation, kan ikke længere bruges, og de gamle ord vil med tiden forsvinde, fordi den slags vejr ikke længere er der,” siger hun.

Mere end et arbejde

Sanna Vannars forældre lever af rendrift og salg af rensdyrkød og kan få det til at løbe nogenlunde rundt. Hendes tre år yngre bror hjælper til med rensdyrene, men arbejder også i byggebranchen for at tjene lidt ekstra penge. Sanna Vannar tager også ekstra jobs i perioder. Hun kan ikke forestille sig at bo et andet sted og leve et andet liv.

”Livet med rensdyrene er mere end et arbejde. Det er en livsstil og noget, jeg er vokset op med, og som sidder så meget i sjæl og hjerte. Selvfølgelig kunne det være sjovt at prøve studentervelivet, men jeg holder meget af livet derhjemme, hvor man kan tage ud i naturen og være alene,” siger hun og fortsætter:

”Alt det vil jeg gerne kunne give videre til de næste generationer. De skal have de samme valgmuligheder, som jeg har haft. Det er grunden til, at jeg fortsat kæmper. Jeg er nødt til at tro på, at det her kan fungere, også om ti eller tyve år.”

Derfor håber hun, at klimaretssagen kan være med til at skubbe til både almindelige menneskers valg i forhold til klima og til regeringerne, der laver klimapolitik rundt om i Europa.

”Politikerne skal gøre, hvad der skal gøres, så vores folk kan leve det liv, de vil leve, og kunne vælge mellem at passe rensdyr eller tage et andet job. Ingen andre har ret til at bestemme andres fremtid,” siger Sanna Vannar.

Helene Chéret er redaktør for Magasinet Grøn Omstilling. Det udgives af den uafhængige miljøorganisation Rådet for Grøn Omstilling. [Læs mere på rgo.dk](http://rgo.dk)

DE SOCIALE MEDIERS

WILDE VESTEN

Mellemøstens propagandister boltrer sig på Facebook og Twitter og formår endda at bruge de sociale mediers tiltag mod disinformation til deres egen fordel. Udviklingen får aktivister og journalister til at opruste sig.

Af Rasmus Bøgeskov Larsen

Saudi Arabiens cyberkrigere brugte adskillige år på at skabe personaen Fahad bin Abdullah al-Thani og gøre ham til en **influencer** på de sociale medier. Da Twitter i sommers endelig identificerede ham som en såkaldt **'royal sockpuppet'** og lukkede hans profil, havde han mere end én million følgere.

Hvad der er sket med det rigtige menneske, Fahad bin Abdullah al-Thani, og om han overhovedet er i live i dag, vides ikke med sikkerhed. Han er fætter til Qatars overhoved, Emiren Tamim bin Hamad al-Thani, og han blev angiveligt arresteret i 2015 i Qatars hovedstad Doha. Men her efter er det kun den fortælling, som Saudi

Arabien gennem den falske Twitter-profil skabte om ham, som omverdenen kender til.

Her fik den hidtil ukendte sheik til gengæld stor opmærksomhed. Han blev portrætteret som en fængslet oppositionsfigur, og der blev indledt en kampagne for hans løsladelse, blandt andet ved hjælp af falske pressemeddelelser og torturanklager fra Amnesty International og Human Rights Watch. Et par år senere, da Saudi Arabien brød sine relationer med rivalen Qatar og indledte en blokade imod nabostaten, dukkede Fahad bin Abdullah al-Thani pludselig op på Twitter igen. Nu som en eksileret dissident, der udsendte stærke politiske udmeldinger imod Qatars herskende elite,

som saudiske statskontrollerede medier viderebragte og dermed klart indikerede, at han var en del af regimets propaganda. Og så sent som i maj i år spillede Twitter-profilen Fahad bin Abdullah al-Thani en hovedrolle i at sprede rygter om, at et kupforsøg var undervejs i Qatar. Det fingerede kupforsøg var de saudiske propagandisters hidtil mest dristige operation på de sociale medier. De producerede manipulerede videoer og spredte dem gennem hundreder af **bots, trolde,** stjålne profiler, opdigtede personligheder og falske nyhedsmedier.

Det fik omsider Twitter til at undersøge Fahad bin Abdullah al-Thani nærmere, og efterforskningen viste ikke overraskende klare tegn på identitetsforfalskning. Men

KEND PROPAGANDISTERNES

ORDBOG

VIRTUELLE TRICKS

INFLUENCER

En person som gennem sine profiler på sociale medier har opbygget en stor skare af følgere og er i stand til at påvirke deres smag, holdninger, valg mv.

BOTS

Automatiserede falske profiler på sociale medier. Gør det muligt for en såkaldt botmaster på én gang at udsende i tusindvis af enslydende indlæg eller at booste en ægte profil ved at give den et stort antal følgere og delinger.

TROLDE

Falske og ægte profiler, der med et aggressivt sprogbrug promoverer et særligt synspunkt eller udlægning af virkeligheden. Det kan både være gennem indlæg eller gennem kommentarer til andre profilers indlæg.

SOCKPUPPET

En profil på internettet, som påtager sig en fremmeds identitet og forsøger at bedrage offentligheden. Referer-er til en simpel hånddukke lavet af en sok.

RETWEET RING

Grupper af falske og ægte Twitter-profiler, som på systematisk vis deler hinandens indhold, så det kommer til at se ud, som om, det afføder stor interaktion. Det vil ofte få Twitters algoritmer til at prioritere indholdet højt, så endnu flere ser det.

ASTROTURFING

En koordineret kampagne med brug af både ægte og falske profiler, der skal give indtryk af et produkt, et synspunkt eller en aktør med bred græsrodsopbakning. Astroturf er en producent af kunstgræs, og begrebet spiller på, at der i sådan en kampagne bliver skabt kunstige græsrodder.

*Har du en Twitter-konto, du ikke har brugt længe, er det værd lige at tjekke at den ikke er blevet stjålet og nu bliver brugt til at sprede propaganda.

hvorfor skulle det tage så mange år for Twitter at opdage falskneriet? Og hvordan kan den falske sheik på det sociale medie Instagram stadig kan have en aktiv profil, som tilmed er markeret med Instagrams stempel for verificerede profiler?

Fra frirum til giftigt miljø

Facebook og Twitter har i de seneste år ansat tusindvis af nye medarbejdere til at monitorere virksomhedernes platforme. Moderatorerne har allerede fjernet millioner af indlæg og lukket hundredtusinder af konti, som har forbrudt sig mod de sociale mediers retningslinjer. Udviklingen er sket hurtigt og under pres fra politikere, medier og organisationer. Facebooks eget estimat siger dog stadig, at fem procent af dets aktive profiler er falske. Det er 135 millioner profiler. Dertil kommer 300 millioner duplikater af eksisterende profiler, som også potentielt bliver anvendt til misbrug af platformen.

“Det er helt klart blevet vanskeligere at lave disinformation på de sociale medier. Men vi ved ikke, hvor meget der ikke bliver opdaget, og derfor er det svært at vurdere, om der er blevet mindre af det. Det, vi først og fremmest har kunnet notere os, er, at det har tvunget aktørerne til at skifte strategi. De er blevet meget bedre til at skjule sig, og dermed er vores arbejde med at opdage dem også blevet langt vanskeligere”, siger Shelby Grossman, forsker ved Stanford Internet Observatory. Hun er en af dem, som får adgang til dele af de sociale mediers datasæt, når de gennemfører et såkaldt ‘takedown’, hvor de fjerner et stort antal profiler, sider og indhold, der udsender klare tegn på ‘koordineret uautentisk opførsel’.

Regimerne i Mellemøsten er eksempelvis blevet langt mere sofistikerede i deres disinformation. Hvor de for ti år siden under det arabiske forår blev taget på den virtuelle seng af regionens unge aktivister, formår de i dag at anvende de sociale medier som et kraftfuldt våben mod deres opponenter. Hvor propagandaen i statsmedierne har en tydelig afsender, kan regimernes tastaturkrigere gemme sig bag falske personaer på de sociale medier og sløre hensigten.

“De sociale medier i den arabiske verden er i dag domineret af disinformation. Hvor det tidligere var et frirum, der gav en følelse af håb for fremtiden, er det i dag et meget giftigt miljø”, siger Marc Owen ▶

Vi har brug for, at vi alle bliver faktatjekkere og sikrer os, at vi ikke er med til at sprede disinformation.

Hind Khoudary,
egyptisk journalist

Jones, som er adjunkt ved Hamad Bin Khalifa Universitetet i Qatar og forsker i disinformation i Mellemøsten.

Den saudiske kupkampagne involverede ikke bare i forvejen velkendte **bots og trolde** eller metoder såsom **astroturfing og retweet rings**. For at skjule sig og nå bredere ud i den globale offentlighed havde de saudiske internetkrigere enten selv hacket sig ind i en masse europæiske og sydamerikanske twitter-profiler eller tilkøbt sig disse profiler i de lyssky afkroge af cyberspace, hvor der er et stort marked for salg af brugte og hakede profiler. *

Nogle af profilerne tilhørte kendte personer, hvis profiler var blevet verificeret af Twitter. Det skete for blandt andre en amerikansk singer-songwriter, en norsk skiløber og en australsk tv-vært. De mistede kontrol over deres profiler, som fik nyt navn og begyndte at skrive negativt om Qatar, mens profilen fortsat havde Twitters troværdighedsmærkat på sig.

Deltidsdiktator i det vilde vesten

Omfanget af disinformation, manipulation og hadefuld tale på de sociale medier er så stort, at de nye moderatorer må prioritere deres kræfter. Indtil videre tegner der sig et klart billede af, at den prioritering i høj grad er geografisk.

“Det er tydeligt, at brugerne af de sociale medier ikke bliver behandlet ens. Firmaerne reagerer først og fremmest på det, som de frygter vil skade deres brand i vesten. Der bliver slet ikke afsat ligeså mange ressourcer til andre dele af kloden, hvor det ofte er ansatte uden den nødvendige beherskelse af sprog og kulturel kontekst, som skal bedømme indholdet”, siger Dima Samaro fra organisationen Access Now, der arbejder for at forsvare internetbrugeres rettigheder og sikkerhed.

Den kritik er for nylig blevet understøttet af lækkede, interne dokumenter fra Facebook samt interviews med flere moderatorer, der har fået moralske kvaler.

“Jeg ved, at jeg har fået blod på hænderne”, skrev Sophie Zhang, en dataforsker for Facebook, i et internt memo, som i september blev delt med det amerikanske nyhedsmedie BuzzFeed.

“Der var så meget misbrug kloden rundt, at det var op til min personlige vurdering at udvælge hvilke sager, der skulle

undersøges videre”, skrev Sophie Zhang, som arbejdede med at monitorere falske profilers forsøg på at påvirke eksempelvis valg handlinger.

I sit memo beskriver hun, hvordan Facebook kun afsætter tilstrækkelige ressourcer til at bekæmpe misbrug, når der er risiko for, at det udvikler sig til det som internt kaldes for en ‘press fire’- en stor PR-skandale. Sophie Zhang omtaler flere konkrete tilfælde, blandt andet i Aserbajdsjan, hvor det herskende parti anvendte tusinder af falske profiler til at chikanere oppositionen. I memoet gengiver Sophie Zhang også en samtale, hun havde med en overordnet. Han fortalte hende, at set fra Facebooks synsvinkel “er verden uden for vesten reelt at betragte som Det Vilde Vesten, og du er deres deltidsdiktator”.

“Han mente det som en kompliment. Men det illustrerer meget godt det enorme pres, der hvilede på mig”, skrev Sophie Zhang, der ikke længere arbejder for Facebook.

Når algoritmerne tager fejl

Når der ikke er tilstrækkelig menneskelig intelligens til at moderere den store mængde indhold på platformene, anvender de sociale medier i stedet kunstig intelligens. I 2019 blokerede Facebook i gennemsnit 17 millioner falske profiler hver eneste dag i året. Størstedelen af dem nåede ikke at lave et eneste opslag, før de automatiserede systemer havde opdaget dem.

Men dette er de mest usofistikerede forsøg på misbrug af platformene. Når det gælder den mere avancerede manipulation, kan algoritmerne nemt tage fejl. Det fører både til, at meget disinformation forbliver uopdaget, men også at legitime brugere får deres profiler eller indlæg suspenderet.

Det har blandt andet ramt journalister og aktivister, for hvem de sociale medier er et afgørende talerør. Inden for det sidste år har et betydeligt antal aktivister og journalister fået deres profiler blokeret inden for et kort tidsrum i eksempelvis Egypten, Algeriet, Tunesien og Uganda.

I mange tilfælde sker det, fordi magthaverne bruger platformenes nye systemer til egen fordel. Både Facebook, Twitter og Instagram har gjort det muligt for enhver at indrapportere muligt misbrug af platformene. Det udnytter magthaverne til at sætte deres hære af **bots og trolde** til at

indsende hundredvis af klager over deres kritikere. Når det sker, lukker de automatiserede systemer profilerne ned, indtil en moderator får tid til at undersøge sagen.

“Når de automatiserede systemer tager fejl, kan det tage månedsvis at få genåbnet en profil, fordi der ikke er ansatte nok til at tage stilling til det. Det kan have stor betydning, især når det sker på afgørende tidspunkter som under protester eller ved et valg”, siger Dima Samaro fra Access Now, som hjælper aktivister kloden rundt med at skabe opmærksomhed om problemet.

Hvis det lykkes aktivisterne at skabe negativ presseomtale på de sociale medier, genvinder de derimod hurtigt deres konti. Det sås eksempelvis for nyligt i Uganda, hvor en række klimaaktivister forgæves forsøgte at få Twitter til at ophæve suspenderingen af deres profiler. Først da den globale klimabevægelse Fridays for Future begyndte at tweete om det, blev profilerne åbnet igen i løbet af få dage.

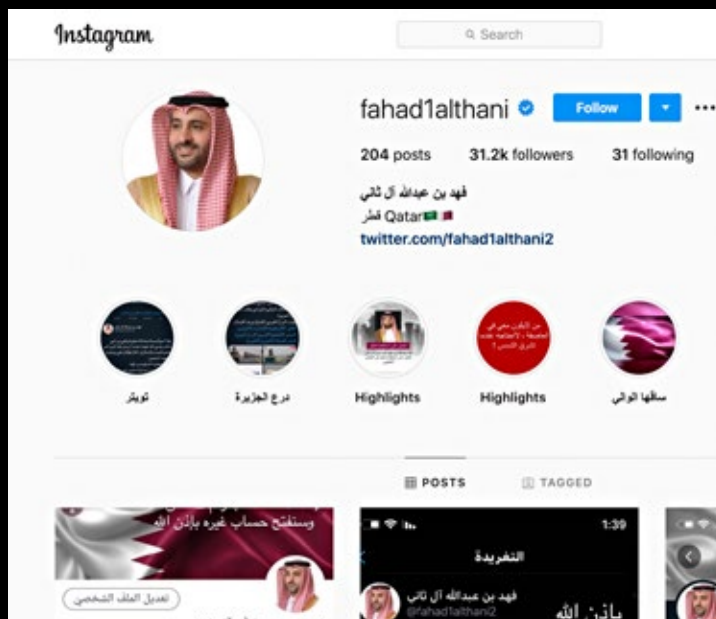
Uddanner faktatjekkere

Et af de mange nye arabiske medier, som udelukkende arbejder med faktatjek, og som forsøger at være en modpol til den voksende manipulation, er Misbar. Her er det en grundlæggende antagelse, at disinformation i et eller andet omfang altid vil være en uundgåelig del af internettets økosystem – selv hvis sociale medier implementerede samtlige af de forslag, kritikere af den manglende regulering i dag kommer med.

”Det er helt ubegribeligt, så meget disinformation der er derude. Derfor er vi nødt til alle sammen at blive meget mere kritiske over for alt, hvad vi støder på”, siger Hind Khoudary, journalist på Misbar.

Hver eneste dag tilbageviser hun usande påstande, forfalskede billeder og opdigtede nyheder. Noget af det er politisk manipulation, mens andet blot handler om at tiltrække trafik til hjemmesider og tjene penge på annoncer. Målet for Misbar er at lære brugerne, hvordan de selv kan spotte disinformation og gennemskue falske profiler.

”Vi kan hjælpe folk til at blive mere kritiske og årvågne. Vi har brug for, at vi alle bliver faktatjekkere og sikrer os, at vi ikke er med til at sprede disinformation. Det skal være en fælles mission”, siger Hind Khoudary. 🏹

Selv om Twitter har lukket profilen for den falske Fahad bin Abdullah al-Thani, har den virtuelle persona stadig en aktiv Instagram-konto, som bærer mediets flueben for verificerede profiler. I det seneste indlæg skriver han, at han er blevet uretfærdigt behandlet af Twitter og snart vil vende tilbage med en ny profil.

Fabrikeret kampagnemateriale, som foregiver at være fra Amnesty International. Det anmoder Qatar om at indstille torturen af sheiken Fahad bin Abdullah al-Thani.

Michael Graversen

Dokumentarist, aktivist og debattør

- Født 1980
- Uddannet dokumentarinstruktør fra National Film School i England og har en Bachelorgrad i filmvidenskab og psykologi fra Københavns Universitet.
- Står bag to film om flygtningebørn - "Ingenmandsland" og "Drømmen om Danmark", der har vundet flere internationale priser.
- Medforfatter til "De Uledsagedes Bog", ti beretninger om børn og unge, der er flygtet alene fra Afghanistan, Syrien og Eritrea. Bogen fik Benny Andersen-prisen 2020.

”Jeg ved, hvordan det er at være sårbar og afhængig af andres hjælp”

Som barn var dokumentarist og aktivist Michael Graversen alvorligt syg af leukæmi. Nu bruger han meget af sin tid på at hjælpe mennesker på flugt og har senest fundet 50 danske familier, der gerne vil give børn fra Moria-lejren et hjem.

Af Roberto Zacharias

Hvad var det, der fik dig til at efterlyse danske familier, der ville tage imod børn fra Moria-lejren på Lesbos?

Jeg var frustreret over, at vi i Danmark ikke ville tage imod et meget lille antal af de mest udsatte og sårbare børn, der tilbringer deres formative år på et sted, der mest af alt minder om en losseplads. Børnene i lejren går ikke i skole, bliver ofte syge, og mange af de voksne omkring dem er frustrerede og traumatiserede. På ingen måder er det et sted for børn at vokse op, hvilket jeg havde forsøgt at sætte på den offentlige dagsorden gennem længere tid. Men jeg blev ved med at løbe panden mod en mur. Ofte var argumentet, at det bliver dyrt, fordi børnene så bliver en del af systemet. Jeg fik ideen, at ganske almindelige danskere måske ville tage dem i pleje, og så væltede det ind med positive tilbagemeldinger fra Nordjylland til Bornholm.

Hvad siger den overvældende respons dig?

At der er rigtig mange danskere derude, der mener, at vi har et medmenneskeligt ansvar for at hjælpe sårbare mennesker – også selv om de godt kan se nogle udfordringer med integrationen og ikke nødvendigvis mener, at man bare skal åbne grænserne for alle. De hører måske ikke til dem, der råber allerhøjest på nettet eller i den offentlige debat, men de vil gerne hjælpe.

Hvad med din egen familie – kommer den til at tage et barn i pleje?

Det ville vi rigtig gerne, men vi lever ikke op til de krav, der er til plejefamilier. Min kone er sygemeldt, vores økonomi er ikke god nok, og vi har ikke nok rum, hvor vi bor nu. Hvis det ændrer sig på et tidspunkt, er vi selvfølgelig klar.

Du har talt med rigtig mange danske familier, der gerne vil tage imod et barn. Hvilke husker du især?

Der er mange fine historier. For eksempel er der et par fra Frederikssund - Mette og Mahfoudh – der i mange år har talt om, at de gerne ville have et plejebarn, og at det ville være fantastisk, hvis det kunne være et barn fra Moria, fordi Mahfoudh selv har oplevet, hvad det vil sige at være flygtning. Faktisk har ret mange af dem, der har henvendt sig, enten forældre, der har været flygtninge, eller har en tilknytning til det på den ene eller anden måde. Ifølge Plejefamiliernes Landsforening er de fleste af deres medlemmer etniske danskere, og foreningen håber, at det her kan være med til at åbne op for en helt ny gruppe af plejefamilier med anden etnisk baggrund.

Hvad skal der til for at børnene så rent faktisk får et nyt hjem hos disse plejefamilier?

I sidste ende kræver det jo politisk vilje, og der er det dejligt at se, at en række borgmestre rundt om i landet – efter en kæmpe indsats fra Mette Nielsen (en anden aktivist, red) - har tilkendegivet, at de gerne vil tage imod nogle af børnene. Så nu mangler vi bare, at regeringen går ind og åbner op, som man har gjort det i en lang række andre europæiske lande. Hvis det sker, så er systemet sådan set på plads: UNHCR udvælger, IOM transporterer, kommuner er klar til at tage imod, og civilsamfundet er klar til at hjælpe - inklusive 50 familier.

Du har lavet to film og en bog om uledsagede flygtningebørn, har samlet penge ind på Facebook til nødhjælp til beboerne i forskellige flygtningelejre og står nu også bag dette initiativ. Hvorfor betyder det så meget for dig at hjælpe mennesker på flugt?

Det begyndte for alvor for otte år siden, hvor jeg fik adgang til et børneasylcenter i Jægerspris, hvor jeg tilbragte otte måneder. I takt med at jeg lærte flere og flere skæbner at kende, følte jeg et voksende ansvar for at fortælle deres historier. Men meget af det bunder nok i min barndom. Jeg havde leukæmi, fra jeg var fire til ni år gammel, og det var fifty/fifty, om jeg overlevede eller ej. Og jeg tror, at den oplevelse har sat sig i mig i forhold til gerne at ville udrette noget positivt i verden. Ret tidligt blev jeg bevidst om min egen dødelighed, og at jeg var i en meget sårbar situation, hvor jeg havde brug for andre menneskers hjælp. Den fik jeg af en masse søde og dygtige sygeplejersker og læger. Så jeg ved, hvor meget det betyder, når andre gør alt, hvad de kan for at hjælpe dig.

Stadig flere autoritære stater bruger milliarder på at blive værter for store sportsbegivenheder for at forbedre deres image og dække over menneskerettighedskrænkelser. Fænomenet sportswashing stiller nye krav til både sponsorer, sportsorganisationer og fans.

Af Roberto Zacharias

SPORTENS GLANSBILLEDER

VM i håndbold og fodbold i Qatar. Vinter-OL i Kina. VM i sværvægtsboksning i Saudi-Arabien. Formel 1 i Bahrain og Abu Dhabi. Ishockey-VM i Hviderusland. Listen over store sportsevents i undertrykkende regimer vokser og vokser i disse år, hvor diktatorer og autokrater verden over bruger astronomiske beløb på at blive værter for de allerstørste begivenheder i sporten.

Strategien kaldes sportswashing, og ifølge sportsforsker Kenneth Cortsen fra University College of Northern Denmark går der en direkte linje fra Hitlers stort anlagte propagandashow ved de Olympiske Lege i Berlin i 1936 og frem til i dag.

”De store sportsevents bliver brugt til at sminke tingenes tilstand i regimer, hvor man har et radikalt anderledes syn på eksempelvis ligestilling, homoseksualitet og ytringsfrihed end i Vesten. Det handler om at pille ved verdenssamfundets billede af landet, og der er gigaevents som VM og OL gode redskaber, fordi de når ud til et globalt publikum og appellerer direkte til følelserne,” siger han.

Kenneth Cortsen nævner Qatar som et godt eksempel på et land, der som en del af en langsigtet strategi bruger sporten som en

politisk og brandingmæssig platform. Den rige ørkenstat har igennem flere år investeret milliarder i topmoderne sportsfaciliteter, elitesportsudvikling og infrastruktur, og derudover har Qatar knyttet sig tæt til nogle af verdens største fodboldklubber gennem ejerskab og sponsorater.

Tilbage i 2011 købte emir Tamim bin Hamad al-Thani franske Paris Saint-Germain igennem det statsejede selskab, Qatar Sports Investments (QSI). Købet gjorde klubben til den rigeste i Frankrig og en af de rigeste på verdensplan. Derudover var det statsejede flyselskab Qatar Airways i en årrække sponsor for Barcelona, og i dag får storklubber som Bayern München i Tyskland og argentinske Boca Juniors tilført millioner af kroner gennem deres partnerskaber med flyselskabet.

Qatar Airways sponsorer desuden flere FIFA-turneringer – herunder VM i Qatar i 2022.

”Lige nu ser vi et kapløb særligt mellem lande i Mellemøsten og Asien om at blive værter for internationale gigaevents. I modsætning til de fleste lande i Vesten har et land som Qatar mulighed for at investere enorme beløb i sportsarrangementer uden at skulle forholde sig til, hvad skatteborgerne vil tænke”, siger Kenneth Cortsen.

Siden Qatar fik tildelt værtskabet for VM i fodbold i 2022 for ti år siden, har Amnesty og andre organisationer udgivet den ene rapport efter den anden om alvorlige krænkelser af migrantarbejdere i landet – heriblandt dem, der har bygget de pompøse stadions, som VM-kampene skal spilles på. Sportsforskeren har denne forklaring på, at sponsorer, FIFA og de enkelte landes fodboldorganisationer ikke for længst har sat Qatar stolen for døren:

”Det er blevet komplekst, fordi der er opstået et sammenstød mellem de enorme økonomiske interesser og det at skulle brede sporten ud. Det er første gang nogensinde, at slutrunden bliver afviklet i et mellemøstligt land, og der er stor opbakning til det i regionen. Og de store sponsorer smider ikke bare tøjerne, selv om de møder kritik. Det så vi blandt andet med Coca-Cola ved vinter-OL i Sochi i 2014, hvor der var meget fokus på undertrykkelsen af homoseksuelle i Rusland. For de vidste, at Pepsi så bare ville stå klar til at tage over”.

DIF-formand er bekymret

Hos Danmarks Idrætsforbund (DIF) er bestyrelsesformand Niels Nygaard ikke begejstret over, at flere og flere store begivenheder foregår i lande, der går mere op

3 SPORTSEVENTS I AUTORITÆRE STATER I 2021

VM i ishockey i **Hviderusland**

VM i indendørs atletik i **Kina**

Formel 1 i **Saudi-Arabien**

FIFAs præsident Gianni Infantino (i midten) sammen med Qatars emir Sheikh Tamim bin Hamad al-Thani (tv.) og den russiske præsident Vladimir Putin til et møde i Kreml, Moskva.

i prestigefyldte sportsarrangementer end i menneskerettigheder.

”Det er naivt at tro, at sport og politik ikke har noget med hinanden at gøre. Og vi må være bevidste om, at vi bliver brugt”, siger han med henvisning til blandt andet Hviderusland, der skal være vært for VM i ishockey i foråret 2021. Her slår præsident Lukasjenkos brutale håndlangere fortsat hårdt ned på enhver form for kritik, og politiske modstandere bliver udsat for vold, tortur, seksuelle overgreb, fængslinger og retssager.

Sammen med den øvrige bestyrelse i DIF gør Niels Nygaard sig mange overvejelser om, hvordan man skal håndtere forskellige begivenheder – blandt andet på baggrund af input fra Amnesty om de enkelte landes menneskerettighedssituation.

”Der er en række dilemmaer. For selv om vi som organisation er optaget af menneskerettighederne og blandt andet kæmper imod racisme og diskrimination, står vi over for en international idrætsverden, hvor ikke alle tænker og har de samme værdier som os. Der synes vi, at det er bedre at samarbejde end at lukke sig inde, for så kan man forhåbentlig være med til at ændre tingene. Og så er der selvfølgelig hensynet til vores atleter. Mange af dem har trænet i årevis for

at kunne dyrke deres idræt på topniveau for at kunne deltage i de store mesterskaber. Så vi ville sætte dem i en rigtig dum situation, hvis vi besluttede os for at boykotte”, siger Niels Nygaard og understreger, at DIF ikke boykotter et givent land, hvis ikke også regeringen gør det.

Amnesty: Fortsæt presset for forbedringer

Ifølge Amnestys generalsekretær Trine Christensen er det ikke organisationens hovedopgave at beslutte for andre, om en begivenhed skal boykottes eller ej, men at dokumentere krænkelser og komme med anbefalinger til relevante myndigheder. Hun peger på, at sportens aktører har et kæmpe ansvar i forhold til de direkte menneskeretslige konsekvenser ved at afvikle sportsbegivenheder i et givent land.

”Går sporten ind og tager sit ansvar på sig, kan der opstå et unikt vindue for at presse på for forbedringer. Netop fordi der er så store interesser på spil, vil diverse regimer – som ellers kan være svære at komme i dialog med - være mere lydhøre. Det gælder også i forhold til det meget omdiskuterede VM i Qatar i 2022”, siger hun.

For Amnesty er spørgsmålet om boykot eller ej ikke det vigtigste.

”Det vigtigste for os er, hvordan vi forbedrer forholdene for de mange migrantarbejdere i landet. De er der også om to år, når VM-finalen er fløjet af og mediernes fokus flyttes et andet sted hen. Og det vil vi også være”, siger hun.

Trine Christensen mener, at FIFA og andre store sportsorganisationer bør være meget grundigere i deres screening af mulige værter, end tilfældet er i dag.

”Alle sportens aktører skal vurdere, hvilke menneskerettighedsudfordringer der er i de lande, man overvejer at tildele et mesterskab eller en anden stor sportsbegivenhed. Og de har et ansvar for både at kigge på de mulige direkte og indirekte menneskeretlige konsekvenser. Med i kontrakterne skal man have klare krav til, at der hverken sker krænkelser i forberedelserne og ved selve afviklingen af sportsbegivenheder – og der skal følges op på det”, siger hun.

DIF-formand Niels Nygaard er enig i, at der fremover skal bruges endnu mere energi på forarbejdet.

”Som danskere skal vi gøre vores indflydelse gældende ved blandt andet at stille alle de kritiske spørgsmål. Vi kan også stemme imod eller forsøge at få indskrevet tilstrækkelige garantier for, at tingene foregår på en ordentlig måde”, siger han. 🗨️

A stylized illustration of a person with a cracked, yellowish face, set against a dark background with yellow and grey shapes. The person is wearing a dark jacket and a white glove. The overall style is graphic and somber.

Amnestys lægegruppe har eksisteret siden 1974 og undersøger hvert år asylansøgere, som har været udsat for tortur. Lægegruppens undersøgelser indgår i afgørelser om asylophold i Danmark.

UNDERSØGELSEN AF TORTUROFRE I DANMARK

46

lægeklinikker har deltaget i undersøgelsen, som fandt sted juli 2018 – marts 2019

28%

af undersøgelsens 300 detagere havde været udsat for tortur

70%

af torturofrene er mænd

Flest torturofre stammer fra **Irak, Iran** og **Bosnien-Hercegovina**

45%

af torturoverleverne var ikke blevet spurgt til deres torturoplevelser af deres praktiserende læge

TORTUROFRE — OVERSES — I DET DANSKE SUNDHEDSSYSTEM

Flygtninge og førstegenerationsindvandrere, som har været udsat for tortur og traumatiske oplevelser, får ikke den hjælp, de har brug for i det danske sundhedssystem. Det viser en ny undersøgelse, som blandt andre Amnesty Danmarks lægegruppe står bag.

Ubehandlede traumer fra krig, flugt og tortur er udbredt blandt flygtninge i Danmark.

Sådan lyder en af konklusionerne fra en spørgeskemaundersøgelse, som Københavns Universitet, DIGNITY (Dansk Institut Mod Tortur) og Amnesty Danmarks lægegruppe står bag. Blandt de 300 deltagere, der er flygtninge og første- generationsindvandrere med ikke-vestlig baggrund, svarer mere end hver fjerde, at de har været udsat for tortur, og hver fjerde, at de har været udsat for traumatiske hændelser som krig og forfølgelse.

Undersøgelsen viser også, at de praktiserende læger, som ofte er den primære kontakt som flygtningene har til det danske sundhedssystem, kun i hvert andet tilfælde har spurgt ind til torturofferets oplevelser. Og det er problematisk, fordi konsekvenserne ved ikke at behandle denne gruppe rettidigt er store, siger Marie Høgh Thøgersen, der er chef for rehabiliteringsklinikken i DIGNITY.

”Når vi ikke griber traumeramte flygtninge og førstegenerationsindvandrere og tilbyder dem rettidig og specialiseret behandling, har det ikke alene en enorm pris for den enkelte, det er også dyrt for samfundet. Indsatser som uddannelse, integration og beskæftigelse virker ofte ikke, hvis traumer forbliver ubehandlede,” siger hun.

Marie Høgh Thøgersen fortæller, at mennesker med ubehandlede traumer fra tortur ofte ender i lange sygdomsforløb, fordi de bliver symptombehandlet i stedet for at få den rette behandling. De døjer med varige skader, depression, posttraumatisk stress

(PTSD), angst, søvnbesvær og social isolation. Læg dertil somatiske symptomer som hjertebanken, kroniske smerter og ubehag.

”Mange af de mennesker, vi behandler i vores klinik, er dårligere end indlagte patienter i psykiatrien,” siger Marie Høgh Thøgersen.

Og det har konsekvenser – også for de traumatiserede flygtninges børn.

”Det giver også sig selv, at børnene påvirkes, når mor og far dagligt føres tilbage til torturkamrenes rædsler og vågner med mareridt om natten. Vi ser ofte at børnene plages af samme symptomer som deres forældre: det kan være ondt i maven og hovedet, pludselige angstanfald og alvorlige søvnproblemer,” siger Marie Høgh Thøgersen.

I flygtningefamilier, hvor begge forældre kæmper med PTSD, har børnene 75 procent større risiko for at havne i behandling i den offentlige psykiatri, før de fylder 18 år, end børn af flygtninge, som ikke har PTSD.

Skyld og skam

Der er flere årsager til, at de praktiserende læger ikke opdager, at deres patienter har været udsat for tortur og traumer, fortæller Ulrik Bak Dragsted, der er speciallæge og repræsentant for Amnesty Danmarks lægegruppe.

”Det skyldes først og fremmest manglende viden. Tortur er så langt fra vores hverdag, og vi har ikke vidst før nu, at det er så udbredt blandt flygtninge og førstegenerationsindvandrere i Danmark. Det er et svært emne at spørge ind til, og det er svært at fortælle om for patienten. Under de korte konsultationer i den almene lægepraksis er der meget fokus på, hvad patienten siger, problemet er,” fortæller han.

Ulrik Bak Dragsted uddyber, at emnet er forbundet med skyld og skam. For mange torturoverleverer er en læge ikke altid ensbetydende med en person, man kan stole på og som vil hjælpe.

”Læger kan i de lande, hvor torturoverleverne kommer fra, blive brugt til at vurdere, hvor meget tortur et menneske kan tåle. Andre gange er det også en læge, som lapper torturofferet sammen, efter torturen er blevet udført,” siger han.

Mere viden om torturreaktioner

Marie Nørredam fra Københavns Universitet peger på tre ting, der skal til for at sikre, at symptomerne hos torturofrene opdages i tide. De praktiserende læger skal have større viden om torturreaktioner og traumer, asylansøgere, som har været udsat for tortur, skal efter den generelle screening i asylfasen henvises til en torturundersøgelse, og viden om den enkelte patient bør følge asylansøgeren i det danske sundhedssystem, så praktiserende læger bliver opmærksomme på deres patients baggrund.

”Vores undersøgelse viser, at der er behov for en mere systematisk tilgang, så patienterne kan få den behandling, som de har brug for,” siger hun. 📌

AKTIVISME OG ARRANGEMENTER

Bedre seksual- undervisning nu!

Af Amalie Brøndum

Samtykke og voldtægt er for alvor kommet på alles læber, nu hvor Danmark er tæt på at få en ny voldtægtslov. Men det kræver endnu mere end en ny lov at forebygge voldtægt. Derfor kræver unge frivillige i Amnesty Youth og Operation Dagsværk nu en bedre seksualundervisning med fokus på samtykke.

Freja, Alma Sofie, Jonathan, Amalie og Jun er med i kampen for en ny seksualundervisning. Vi har spurgt dem hvorfor.

FREJA MARTHIN

Alder: 19 år

Aktiv i Amnesty Youth og facer

"Jeg tror på, at en seksualundervisning, der er baseret på samtykke, vil gå ind og tage hånd om nogle af de her stereotyper og myter, som er i vores samfund, og er en vigtig måde at få den næste generation til at leve i en verden og et dansk samfund med en samtykkelov. Jeg tror også, jeg selv ville have fået nogle flere redskaber til at se mig selv i den proces, det er at blive seksualiseret, men også at føle sig seksuel på, og forstå, at det er to meget forskellige ting. Jeg ville have kunnet føle mig seksuel og tryk i min egen krop, hvis jeg havde haft nogle redskaber til at håndtere denne her seksualisering, som sker meget tidligt af kvinder, men også af mænd. Jeg ville have fået redskaberne til at vide: 'Er det okay, at der kommer nogen og tager mig på røven, skal jeg tage det som en kompliment? Nej, det skal jeg faktisk ikke, fordi jeg har ikke lyst til at være seksualiseret lige nu'. Jeg havde haft nogle redskaber til bedre at mærke efter, hvad jeg selv har lyst til, men også vide, at det er dét, der kommer først. At jeg først selv skal være med på den. At vide, hvad er jeg klar til, og hvad der er okay. Helt basic".

JONATHAN HOLGER HARLEV ASTRUP

Alder: 19 år

Aktiv i Operation Dagsværk

"Hvis man talte mere om samtykke og lærte mere om det, kunne det give en anden respekt for hinanden i nattelivet. Hvis man var observant på, at sex skal ske efter, der er blevet sagt ja, ville der være nogle helt andre normer for, hvad der var det rigtige, og det ville skabe en tryghed, der ville gavne begge parter. Vi skal bare kunne tale om det. Som dreng har jeg lært, at jeg ikke behøver at være bange for falske anklager, fordi der er så få af dem. Jeg tror mange unge mænd tænker: Fuck, har jeg nu gjort noget, der var grænseoverskridende, så hvis man kunne tage temperaturen verbalt, kunne man undgå den frygt".

ALMA SOFIE TRONBORG JENSEN

Alder: 18 år

Aktiv i Operation Dagsværk og Amnesty Youth

"Jeg kan huske, jeg talte med min mor efter vi havde fået samtykkeloven, og hun var så bange for, om man så ville miste gnisten, den der flirten og det spil, der nogen gange er, hvis det hele skulle være samtykkebaseret. Men hvis folk i en tidlig alder lærte om grænser og om sig selv i et trykt rum, inden man bliver kastet ud i verden, så tror jeg sagtens, man kan finde den der gnist. Jeg tror bare, det bliver meget nemmere at bevæge sig rundt i verden. Og meget mere trygt".

JUN DILLOMIS

Alder: 21 år

Arbejder som facer og læser til folkeskolelærer

"Hvis det eneste, man kan huske fra sin seksualundervisning, er kondomer - er det så en god seksualundervisning?! Der er ikke andet at gøre end at forbedre det. Hvis vi får en undervisning, der bygger på samtykke, så håber jeg helt klart, at man kan indføre den allerede i børnehaven eller i de små klasser. Seksualitet er ikke kun noget, der sker i løbet af puberteten, det kan man allerede se i børnehaven. Det samme med samtykke; jo tidligere de lærer det, jo bedre er det. Allerede i børnehaven får man at vide: Hvis han slår dig, så er det fordi han kan lide dig. Får vi en seksualundervisning, der bygger på samtykke, så håber jeg helt klart, at man allerede som helt ung får at vide; hey, det er sgu ikke i orden! Jo mere man bygger sådan en undervisning op langsomt henad livet og ad ungdommen, jo mere vil man forstå at inddrage det i sin egen hverdag, så det bare bliver en normal ting".

AMALIE SØDERBERG

Alder: 20 år

Aktiv i Amnesty Youth

"En bedre seksualundervisning havde gjort, at jeg havde følt mig mere normal og at mange andre havde følt sig mere normale. Vi ville have normaliseret snakken om, at seksualitet er flydende, at retten til sin egen krop er essentiel, og at det er okay at stå op for sig selv, når man føler sig utryk. Jeg tror, at en bedre seksualundervisning kan komme til at forebygge voldtægt og andre seksuelle krænkelser. Nu hvor strafferetten kommer til at blive ændret, vil undervisningen blive et symbol på en kulturel ændring. Vi skal lære at snakke et nyt sprog og lære denne her nye måde at omgås med hinanden på; det her er, hvad sex er, det her er hvad grænser er, og det her er, hvordan man giver udtryk for et ja og hvordan man giver udtryk for et nej. Hvordan man respekterer sig selv og andre. Jeg tror på, at den kulturelle ændring får vi nu".

LET'S
TALK
ABOUT
YES

Skriv under!

Vær med til at kræve en bedre seksualundervisning, der er baseret på samtykke.

[amnesty.dk/nyundervisning](https://www.amnesty.dk/nyundervisning)

Furesøgruppen. Bagerst fra venstre: Karen Kristensen, Anette Ibsen, Nina Glejtrup, Anne Birgitte Sørensen. Forrest fra venstre: Fereshte Fataie, Nete Jessen, Solveig Wille

En (næsten) ubegribeligt god nyhed!

Da telefonen i begyndelsen af oktober ringede hos Anette Ibsen, kontaktperson for Amnesty's gruppe af aktive i Furesø, blev hun meget nervøs. På skærmen kunne hun se, at opkaldet kom fra hendes belgiske medaktivist, der ligesom hende selv og de øvrige medlemmer af Amnesty's aktivisme-gruppe i Furesø i årevis har stået sammen om at hjælpe den kvindelige iranske samvittighedsfange Narges Mohammadi.

"Først hørte jeg bare, at der var sket noget med Narges, som han var nødt til at fortælle mig", husker Anette Ibsen, der tidligere har arbejdet på en iransk fangesag, som endte med en henrettelse.

Måske derfor røg hun hurtigt helt ned i kulkælderen over det, som hendes kollega på engelsk med fransk accent begyndte at fortælle hende.

"Men det var heldigvis kun for et splitsekund. For så sagde han, at Narges var blevet løsladt. Det var næsten ubegribeligt", fortæller Anette Ibsen om den gode nyhed, der hurtigt spredte sig blandt aktivistgrupper i

10 lande, der ligesom Amnesty i Furesø har kæmpet for Narges Mohammadis frihed.

"Det var dejligt, at der var så mange at dele det med", siger Anette Ibsen.

Otte års ukueligt arbejde

Narges Mohammadi har længe været forfulgt af de iranske myndigheder for sit menneskerettighedsarbejde i landet og afsonede en 16 års fængselsdom i landet.

Helt siden 2012 har Furesøgruppen ukueligt støttet hendes sag: Ved at skrive breve direkte til hende selv. Ved at kontakte myndighederne og parlamentsmedlemmer i Iran. Med fødselsdags- og nytårshilsner til Narges' mand og hendes børn. Ved at samle underskrifter ind på Farum station og meget, meget mere.

Igennem årene er flere grupper kommet til, så der i dag er i alt tyve grupper i 10 lande, som har samarbejdet på vegne af Narges.

"Det kan være meget svært at arbejde på en fangesag i årevis. Der sker intet. Man hører intet. Det kan være svært at bevare troen. Men vi har holdt gejsten oppe hos hinan-

den og sammen sørget for, at vi ikke gav op", fortæller Anette Ibsen.

Tvivlen undervejs

Alligevel har hun selv tvivlet på, at det faktisk ville lykkes at få Narges fri. Især 2020 har været et svært år, ikke mindst fordi Narges på grund af sit helbred har været særligt truet af COVID-19 og allerede i forvejen havde behov for behandling, som hun ikke kunne få i fængslet.

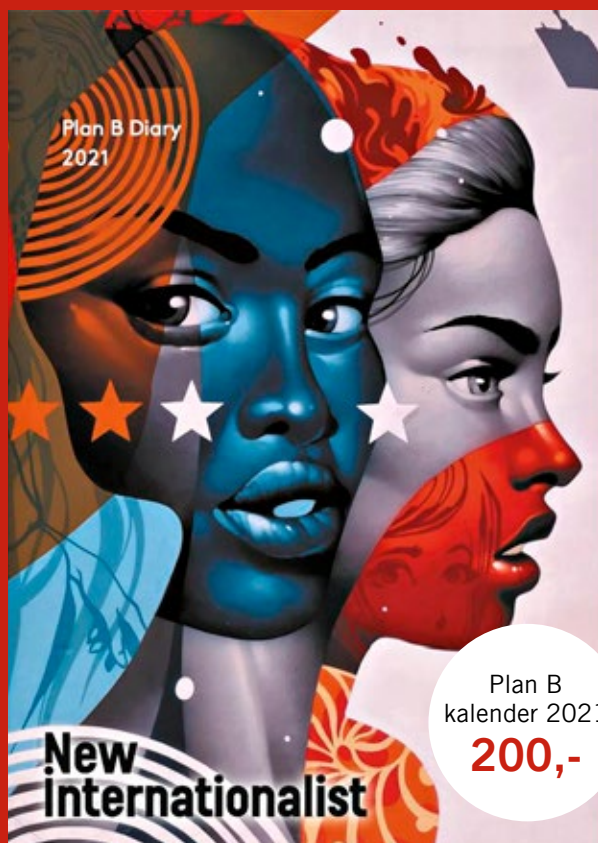
"Vi er personligt rigtig glade for, at Narges er blevet løsladt. Men også af hensyn til alle de andre, som laver et stort stykke arbejde. Vi håber, at sagen kan vise alle de mange andre Amnesty-frivillige, at det nytter at presse på hos myndighederne, og at det betyder noget for fangerne", siger Anette Ibsen.

Da Furesø-gruppen sidste år havde været med til at få Narges Mohammadis mand med til det årlige landsmøde i Amnesty Danmark, havde han en hilsen fra Narges med sig.

"Hun takkede os. Hun vidste godt, at hun ikke var glem". 🍀

JULEGAVER

— MED GOD SAMVITTIGHED —

Plan B kalender 2021
200,-

Til-og-Fra kort
80,-

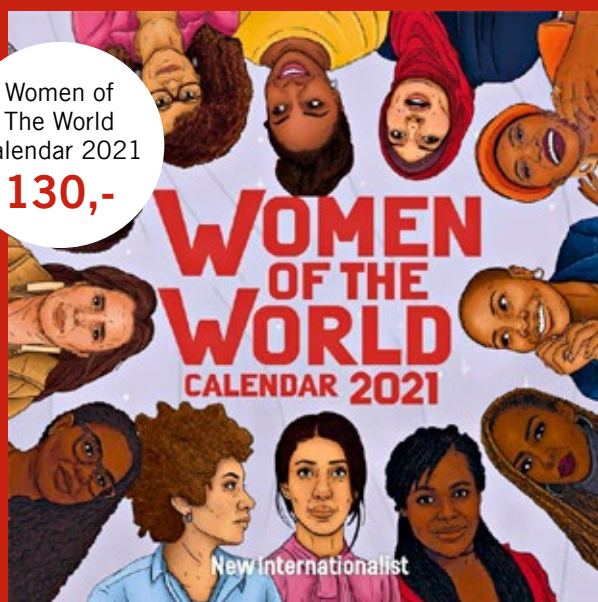
One World Family Calendar 2021
130,-

Håndgranat-plakat
100,-

Make Some Noise mini-højtaler
TILBUD 300,-
(før 350,-)

Women of The World Calendar 2021
130,-

Graphic novel:
Drømme i Tynd Luft
TILBUD 170,-
(før 248,-)

Se flere produkter her shop.amnesty.dk

NARGES MOHAMMADI ER **ENDELIG** BLEVET LØSLADT FRA FÆNGSLET I IRAN

TAK FOR DIN STØTTE!

Læs om Furesøgruppens kamp for Narges side 38.

